

Kestävän kuntatalouden ohjelman seurantaraportti

Kunnanhallitus 30.11.2026

Kunnanvaltuusto 7.12.2026

Yhteenveto ohjelmasta

Kirkkonummen kunta on laatinut kestävän kuntatalouden ohjelman, jonka tavoitteena on varmistaa talouden pitkäjänteinen tasapaino, investointien kestävyys sekä palveluiden kustannustehokkuus samalla kun kunnan vetovoimaa ja elinvoimaa vahvistetaan.

Ohjelma sisältää strategisia ehdotuksia tulojen kasvattamiseksi ja menojen hillitsemiseksi sekä investointien priorisoinnin, jotka tukevat kunnan kasvua ja palveluiden laadukasta ylläpitoa.

Kestävän kuntatalouden ohjelman sisältö

- Suomen kuntien talouden näkymät
- Kirkkonummen kunnan väestökehitys sekä talouden näkymät ja veroennusteet
- Ennakoitu väestökehitys (MDI)
- Ohjelman tulotavoitteiden toimenpide-ehdotukset
- Ohjelman tavoitteet menojen hillitsemiseksi toimenpide-ehdotuksineen
- Ohjelman investointitavoitteet
- Yhteenveto toimenpidevaihtoehdoista sekä ohjelman linjaukset

Hyväksytyt linjaukset, joiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain kunnanvaltuustolle

- Talouden saattaminen tasapainoon siten, että tavoittelemme vuosittain ylijäämäistä tulosta. Tämä on tärkeää, koska kunnan velkamäärä ja korkokulut kasvavat investointien suuren määrän vuoksi. Ylijäämäinen tulos tarkoittaa vuosittain talousarvioon toimintaa tehostavia toimenpiteitä. Kestävän kuntatalouden ohjelma tarjoaa toimenpide-ehdotuksia talouden kestävyyden edistämiseksi. Operatiivinen organisaatio valmistelee talouden tasapainottamiseen liittyviä toimenpiteitä ja esittää ne päätettäväksi sille toimielimelle tai viranhaltijalle, jolla on asiassa toimivalta hallintosäännön mukaan. Osana jatkuvaa talouden tasapainottamistyötä reagoimme tarvittaessa muuttuneisiin talouden reunaehtoihin myös talousarviovuosien aikana.
- Arvioimme palvelujen erilaisia tuotantotapoja. Palvelutuotannon tulee tukea kunnan strategisia tavoitteita ja toimia kustannustehokkaasti. Henkilöstön osalta jatketaan hallittuja rakenteellisia uudistuksia kestävän kasvun mahdollistamiseksi (mm. digitalisaatio, osaamisen kehittäminen ja resurssointi suunnittelu) ja käytetään viimesijaisesti yhteistoimintaneuvottelujen pohjalta muita keinoja.
- Mahdollisesta kiinteistöveron nostosta ja sen suuruudesta linjataan valtuustoryhmien kesken käytävissä talousarvioneuvotteluissa.
- Kunnan kokonaisinvestointitaso on huipussaan tulevina vuosina. Investointisuunnitelman laadimme siten, että kokonaisinvestointien leikkaus vuosina 2026–2029 on yhteensä 35 milj. euroa verrattuna talousarvion 2025 investointisuunnitelmaan. Tämä vastaa 10 % leikkausta investointien kokonaismäärästä samalla aikajaksolla. Kunnanvaltuuston hyväksymät palveluverkkoinvestoinnit kuitenkin toteutetaan.
- Lähivuosina suurten talonrakennusinvestointien vuoksi väistötilaratkaisut muodostavat kunnalle suuren kustannuserän. Toteutamme väistötilat kustannustehokkaasti hyödyntäen ensisijaisesti olemassa olevia kiinteistöjä ja tiloja, mikäli se on perusteltua ottaen huomioon sijainti, tilojen kunto, toimivuus ja kustannukset.
- Kunnanhallitus on kokouksessaan 9.6.2025 Vuoden 2026 talousarvion laadintakehyksen käsitellessään (Kunnanhallitus 09.06.2025 § 222) päättänyt, että "Kunnan hankintoja tehostetaan noin 1 MEUR:illa / annum." Osana Kestävän kuntatalouden ohjelmaa linjataan, että kunnan hankintojen tehostaminen käynnistetään viipymättä. Tarvittaessa voidaan hyödyntää ulkopuolista asiantuntemusta ja osaamista.

Väestöennuste (MDI)

Ennakoitu väestönkehitys

Kuviossa on kuvattu Kirkkonummen väestönkehitystä vuosien 2010-2044 aikana kahdessa skenaariossa.

- **Kirkkonummen väestöpohja kasvaa voimakkaasti molemmissa skenaarioissa koko ennustejakson ajan.** Väestönkasvu nojaa etenkin ulkomailta saatuihin muuttovoittoihin, skenaariossa 1. myös maan sisäisiin muuttovoittoihin. Sen sijaan aiemmin nopeasti väestöä kasvattanut luonnollinen väestönlisäys ei enää merkittävästi kasvata kunnan väestöpohjaa.
  - → **Skenaariossa 1. Kohtalainen kasvu** kunnan väestö kasvaa 2010- ja 2020-luvun toteuman keskitasoa hieman alhaisemmin. Kasvu hidastuu etenkin ennustejakson lopussa kasvavan kuolleiden määrän takia. **Vuosien 2025-2040 aikana väestö kasvaa noin 4 400 henkilöllä eli 12,6 prosentilla.**
  - → **Skenaariossa 2. Heikentynyt kehitys** kunnan väestönkasvu hidastuu 2030-luvun aikana verrattuna kohtalaisen kasvun skenaarioon. **Vuosien 2025-2040 aikana väestö kasvaa noin 3 280 henkilöllä eli 9,5 prosentilla.**
- → **Skenaarion 1. kehitys on heikompaa kuin vastaavassa vuoden 2025 ennusteen skenaariossa** (ero noin 700 henkilöä vuonna 2040). Tätä selittää Kirkkonummen heikentynyt asema muuttoliikkeessä sekä asuntotuotannon ennakoidun tason lasku.

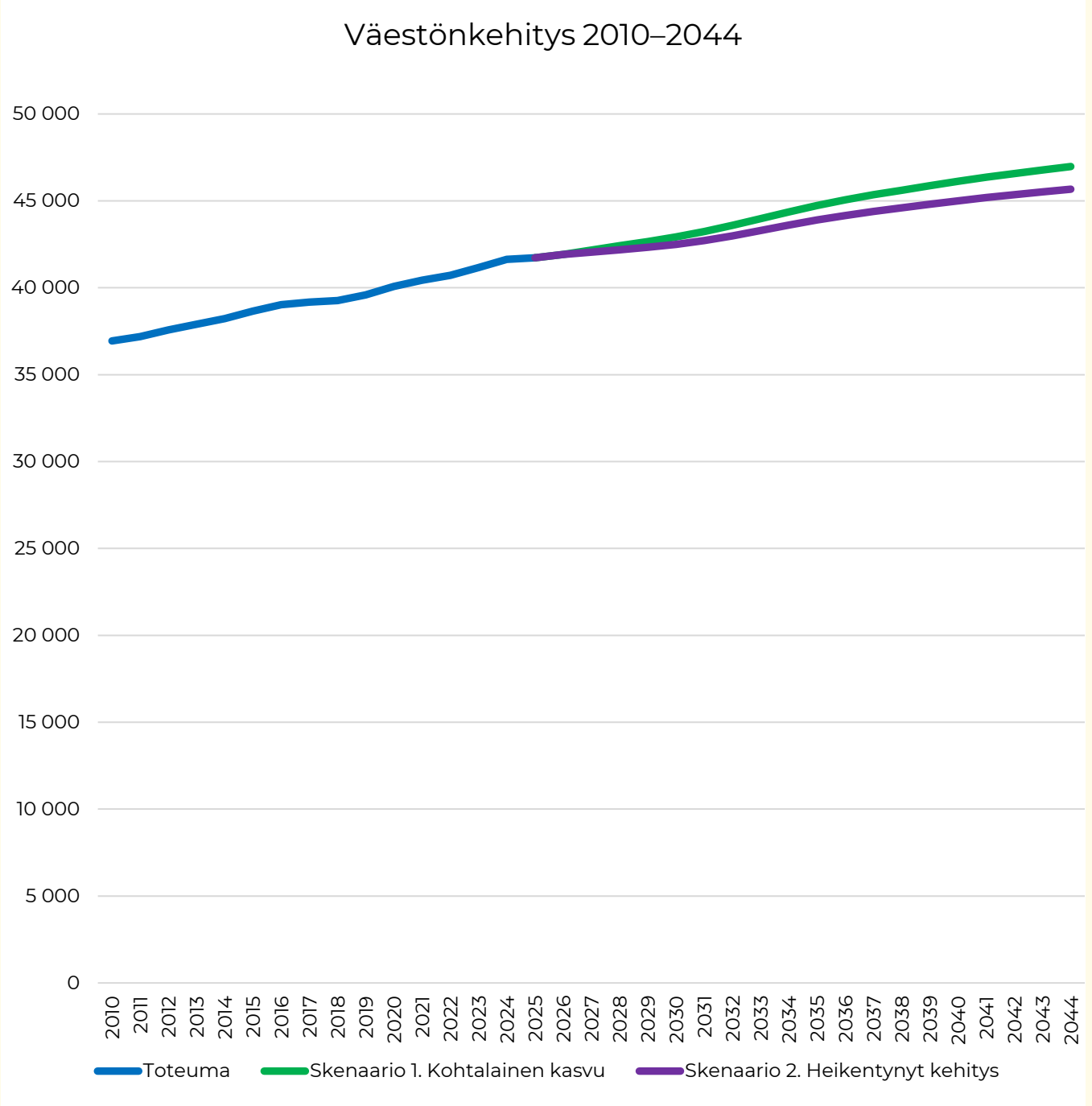

Ennustettu väestönmuutos Kirkkonummen sisällä

Kuviossa on tarkasteltu Kirkkonummen sisäisten ennustealueiden väestönmuutosta vuosien 2025-2044 aikana kahdessa skenaariossa.

- **Kunnan sisällä menneen kehityksen tavoin väestönkehityksen erot ovat suuria.** Eroja selittää etenkin asuntotuotannon paikantuminen eri alueille, mutta myös ikärakenteen sekä veto- ja pitovoiman erot.
  - → Huomionarvoisesti alueilla, joilla ei tapahdu asuntotuotantoa, väestö vähenee, sillä asuntokuntien keskikoko pienentyy. Väestön säilyminen ennallaan vaatiikin maltillista asuntotuotantoa.
- **Suurimmat (määrällisen) kasvun pisteet painottuvat eteläisen Kuntakeskuksen, Sundsbergin ja Jolkbyn alueille.** Lisäksi Luoman, Jorvaksen eteläisen Veikkolan, Kantvikin ja Masalan kasvu on huomattavaa.
  - → Sundsberg muodostaa 2020-luvun kasvun merkittävimmän keskittymän, eteläinen kuntakeskus taas 2030-luvun suurimman kasvun keskittymän.
  - → Etenkin haja-asutusalueilla väestöpohja pääosin vähenee, joskaan ei poikkeavan voimakkaasti.
- **Vuoden 2026 ennusteessa etenkin Keskustan ja Kantvikin kehitys on heikentynyt vuoden 2025 ennusteeseen verrattuna.** Useimmilla alueilla on tapahtunut myös kohtalaista heikentymistä.

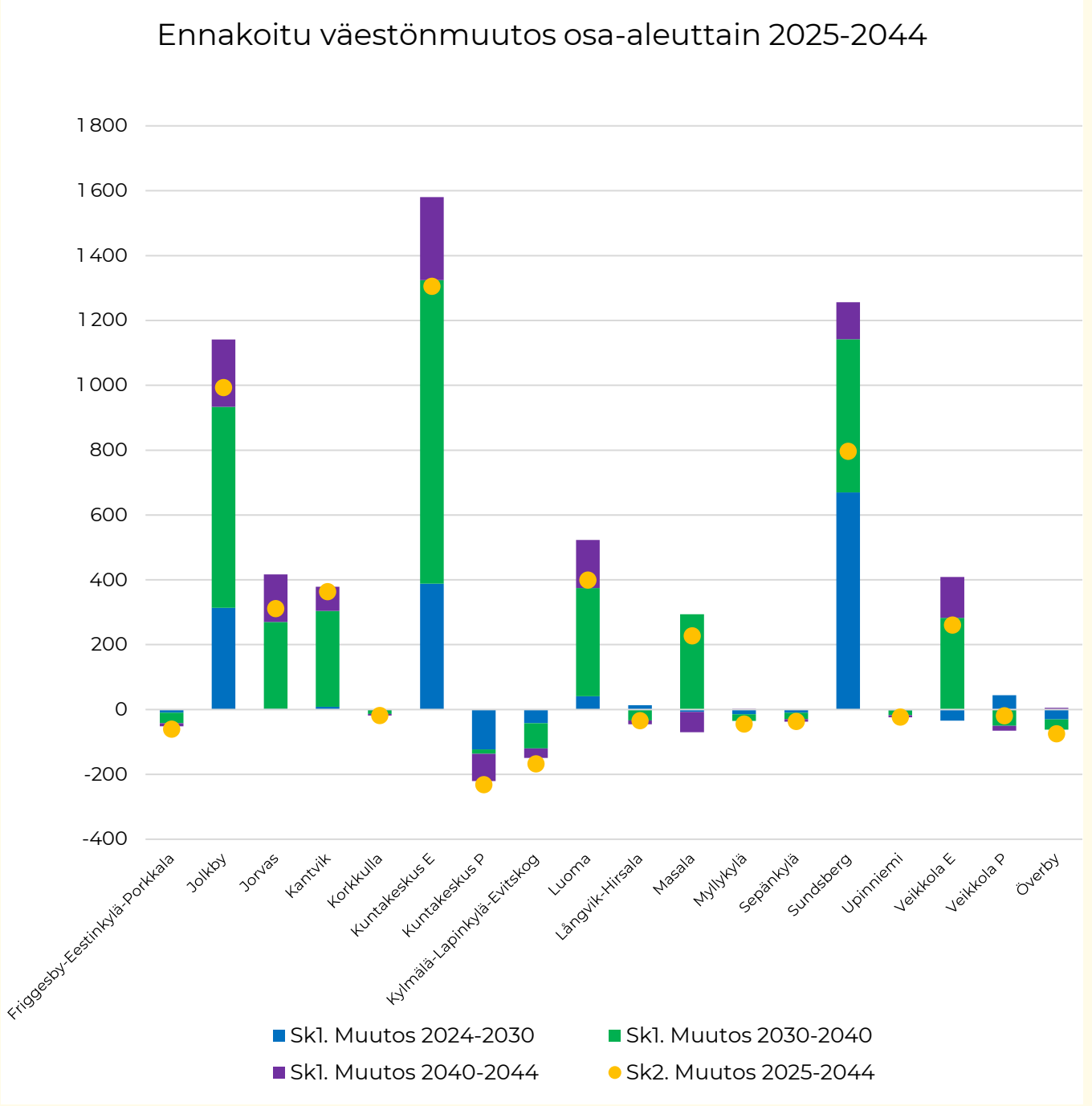

Ennakoitu väestönkehitys ikäryhmittäin

Kuviossa on tarkasteltu ikäryhmittäistä väestönmuutosta vuosien 2025-2044 aikana Kirkkonummella kohtuullisen kasvun skenaariossa.

- **Alle 18-vuotiaiden lasten** määrä vähenee vuosien 2025-2040 aikana, huolimatta kunnan nopeasta väestönkasvusta. Etenkin 2020-luvun aikana lasten määrä vähenee voimakkaasti (-476 henkilöä). 2030-luvulla ikäryhmä elpyy syntyvyyden laskun päättyessä, mutta ikäryhmän koko ei ylitä nykytasoa kummassakaan skenaariossa.
  - → **Ikäryhmän kasvu vaatisi nopean väestönkasvun lisäksi syntyvyyden kasvua.** Muussa tapauksessa ikäluokan koon elpyminen nykytasolle tapahtuu vasta 2040-luvulla.
- **Työikäinen väestö** kasvaa molemmissa skenaarioissa, sillä kunnan väestönkasvun mahdollistava muuttoliike kasvattaa ensisijaisesti työikäistä väestöä. Tämän seurauksena myös skenaarioiden välillä on selviä eroja työikäisten ryhmissä: **kohtuullisen kasvun skenaariossa ikäryhmä kasvaa noin 1 470 henkilöllä,** kun taas heikentyneen kehityksen skenaariossa 670 henkilöllä.
  - → Työikäisen väestön kasvu vaatii kaavaillun asuntotuotannon toteutumista ja kunnan vetovoiman säilymistä.
- **Eläkeikäinen väestö** kasvaa erittäin voimakkaasti vuosien 2025-2040 aikana. Kasvu painottuu kaikkiin eläkeikäisten ryhmiin, joskin **etenkin yli 84-vuotiaiden kasvu on suhteellisesti hyvin suurta**. Kasvun seurauksena myös eläkeikäisen väestön osuus väestöstä kasvaa merkittävästi. **Skenaarioiden välillä ei ole relevantteja eroja eläkeikäisen väestön kasvussa,** ikäryhmä kasvaakin voimakkaasti kunnan kasvusta riippumatta.

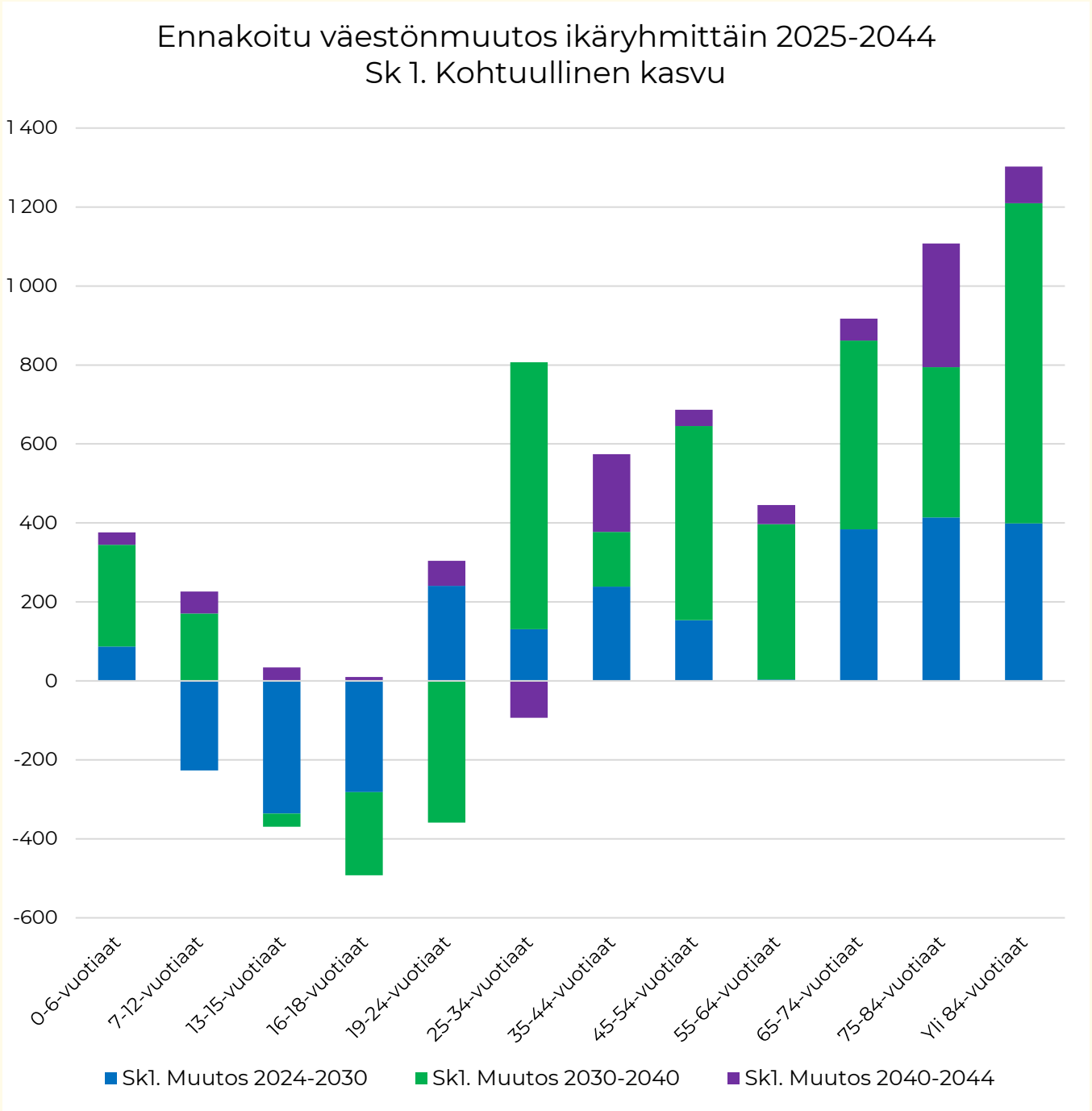

Alle kouluikäisten kehitys tarkemmin

Kuviossa on tarkasteltu alle kouluikäisten kehitystä Kirkkonummella vuosien 2010-2044 aikana kahdessa skenaariossa.

- Alle kouluikäisten määrä on vähentynyt voimakkaasti 2010- ja 2020-luvulla aiemman syntyvyyden laskun takia.
  - → Palvelutarpeen mennyt kehitys voi kuitenkin poiketa tästä, sillä (kansallisesti) varhaiskasvatuksen osallistumisaste kasvoi voimakkaasti vuosien 2010-2025 aikana.
- **Ennuste olettaa syntyvyyden laskun päättyvän, minkä välittömänä seurauksena alle kouluikäisten väheneminen päättyy.** Ikäryhmä alkaa kasvamaan kohtuullista tahtia muuttoliikkeen suoran vaikutuksen (lapsiperheiden muutot) ja epäsuoran vaikutuksen (hedelmällisessä iässä olevan väestön muutot) seurauksena.
  - → Skenaariosta riippuen alle kouluikäisten määrä kasvaa noin 260 – 370 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.
  - → **2010-luvun alun tason saavuttaminen vaatisi kuitenkin hyvin suurta syntyvyyden kasvua.**
- **Kirkkonummen väestönkasvu heijastuu lasten ryhmiin lähinnä alle kouluikäisiin lapsiin kasvuna.** Jos syntyvyys ja palveluiden osallistumisaste kasvavat myös tulevaisuudessa, palvelutarve kasvaa hyvin voimakkaasti.
- Kunnan sisällä ikäryhmän kasvu painottuu vahvasti alueille, joissa tapahtuu merkittävää uutta rakentamista. Ikäryhmä kasvaa merkittävästi etenkin eteläisessä Kuntakeskuksessa, Jolkbyssä, Luomassa, Jorvaksessa ja Masalassa. **Alueilla, joissa ei tapahdu merkittävää rakentamista ikäryhmä supistuu.**

KIRKKONUMMI KYRKSLÄTT

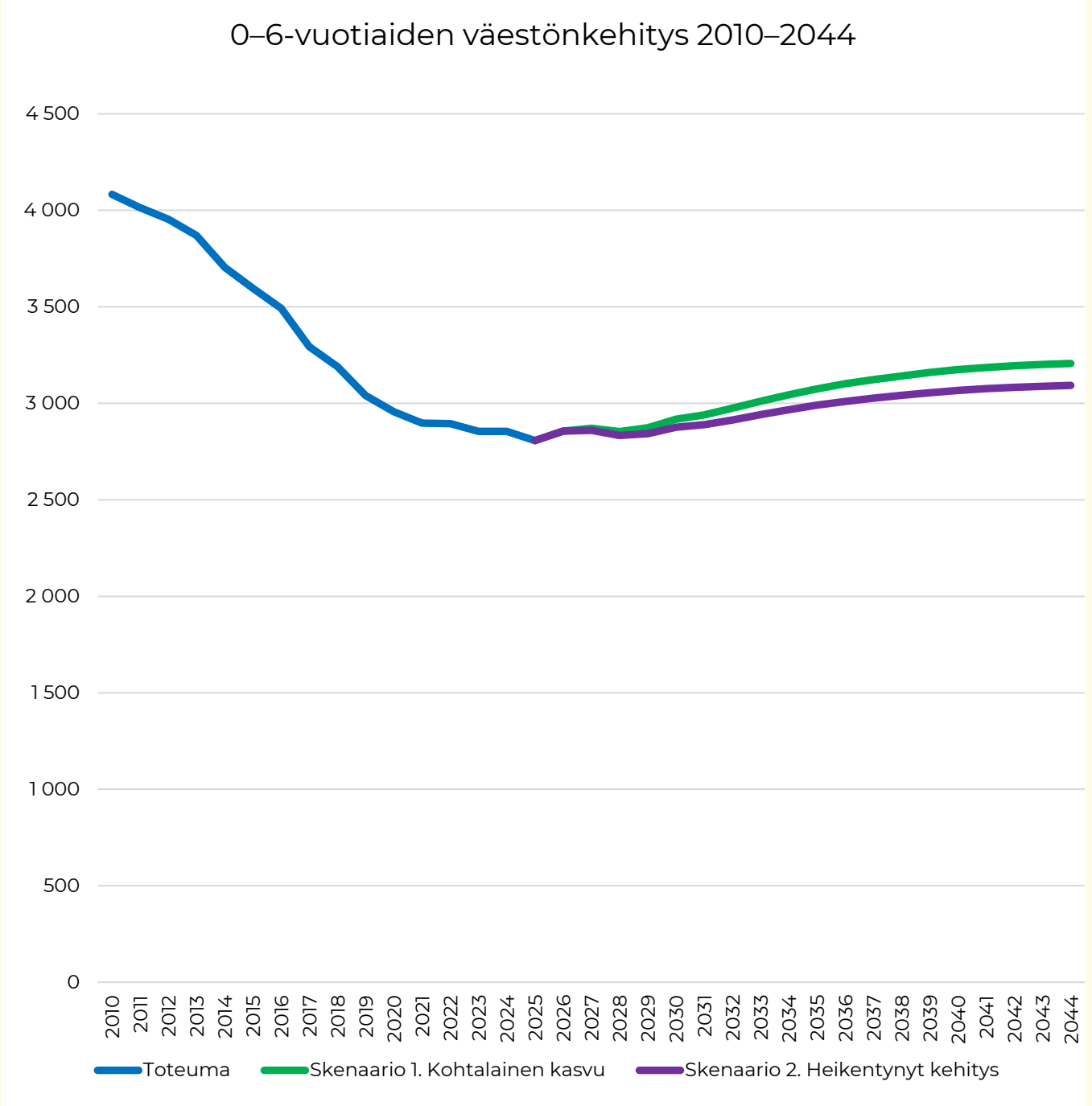

Koululaisikäluokkien kehitys tarkemmin

Kuviossa on kuvattu peruskouluikäisten kehitystä vuosien 2010-2040 aikana kahdessa skenaariossa.

- Peruskouluikäisten määrä on vähentynyt jo 2020-luvun aikana kohtalaisesti aiemman syntyvyyden laskun takia. **7–15-vuotiaiden määrä supistuminen jatkuu myös tulevaisuudessa,** aiemman syntyvyyden laskun takia.
  - → Alakouluikäisten määrä vähenee etenkin 2020-luvun aikana. **Vuonna 2030 alakouluikäisten määrä on noin 230 - 250 henkilöä nykyistä pienempi.**
  - → Yläkouluikäisten määrä vähenee nopeasti taas 2020-luvun lopussa ja 2030-luvun alussa. **Vuonna 2035 ikäryhmä on noin 360 - 380 henkilöä nykyistä pienempi.**
  - → Koko peruskouluikäisten ryhmä on pienemmillään 2030-luvun alussa, johon mennessä ikäryhmä supistuu noin 590 - 640 henkilöllä (12,6 – 13,5 prosentilla).
- **Voimakaskaan väestönkasvu ei pysty kompensoimaan syntyvyyden laskua Kirkkonummella.** Kaikissa skenaarioissa peruskouluikäisten määrä on nykyistä matalampi vuonna 2040.
- Kunnan sisällä koululaisikäluokkien kehityserot ovat erittäin suuret ja vain harvalla alueella ikäryhmän koko säilyy entisenään. 2020-luvun aikana ikäryhmä kasvaa vain hyvin merkittävän asuntotuotannon alueilla (tai alueilla, joissa on aiemmin tapahtunut voimakasta kasvua).
- **2030-luvulla ikäryhmä elpyy suurimmassa osassa kuntaa, mutta ylittää nykytason vain suurimman kasvun alueilla,** merkittävässä osassa kunnan eri alueita ikäryhmän koko on vuonna 2040 merkittävästi nykyistä pienempi.

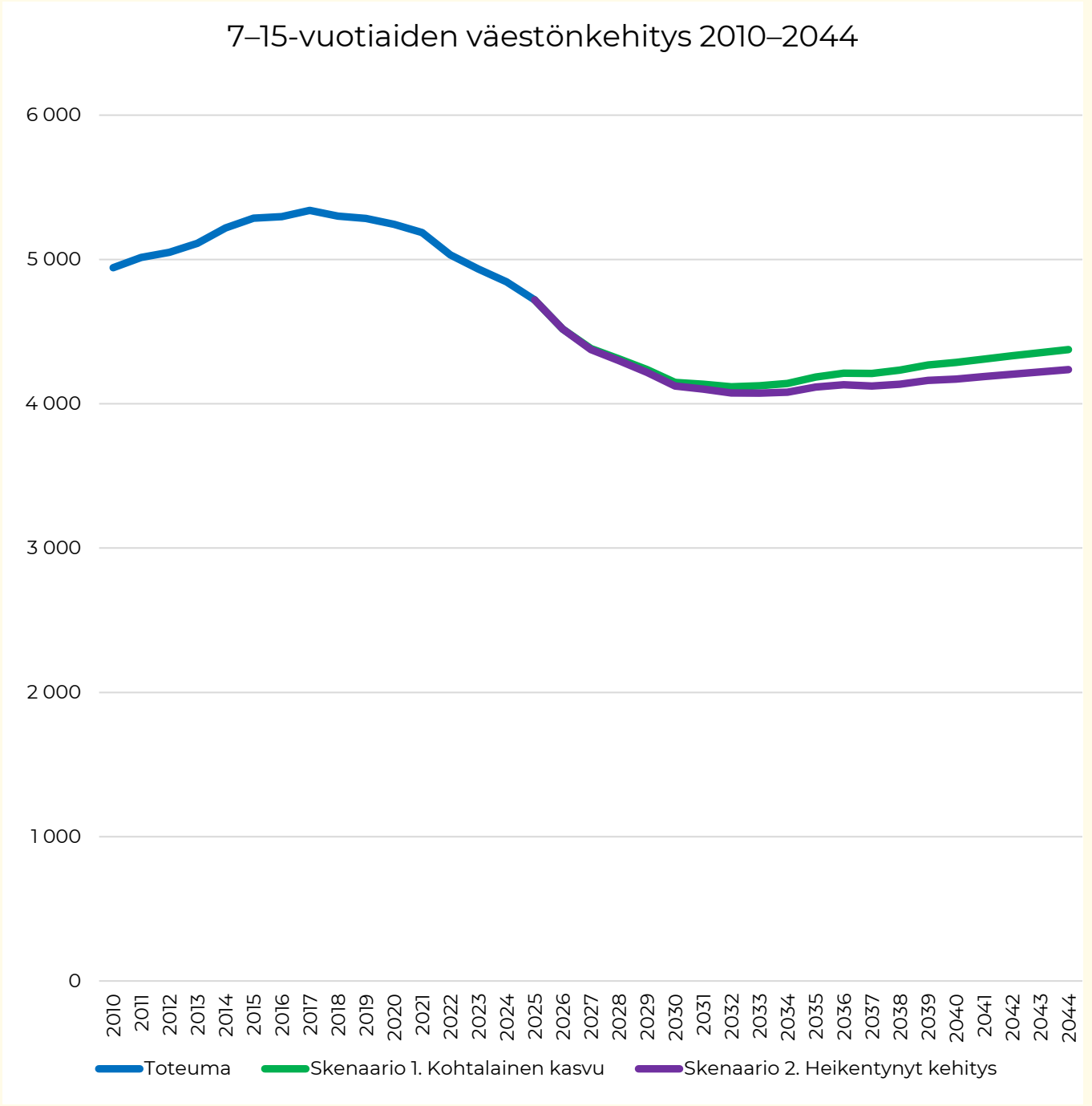

KIRKKONUMMI KYRKSLÄTT

Lähde: Tilastokeskus, StatFin; väestörakenne

Vuoden 2027 talousarvion valmistelu

KIRKKONUMMEN TUNNUSLUVUT 2027

Tärkeimmät tavoitteet 2027

- Edistämme elinikäisen oppimisen ja toimijuuden kulttuuria varmistamalla toimintaa tukevat oppimisympäristöt
- Palvelumme mahdollistavat kuntalaisten aktiivisen elämäntavan, kulttuurin ja liikkumisen ja vastaavat kasvavan, ikääntyvän ja monimuotoisen väestön tarpeisiin
- Olemme yrittäjä- ja yritysmyönteinen kunta, joka tukee yritysten kasvua, kuntaan sijoittumista ja toiminnan kehittymistä

Investoinnit infraan

- Tallinmäki ja Rovastinpuisto (Kirkkonummen torin ympäristö)
- Korjausinvestoinnit/ saneeraukset:Munkinmäentie, Sokeritehtaantie 2. vaihe
- Uusien kaava-alueiden suunnittelu
- Kt51 eritasoliittymien suunnittelu (Kela/Kaapeiltie ja Vuohimäenportti)

Talonrakentaminen

- Nissniku-talo
- Kantvikin koulu

Toimialojen toimintakate ja henkilöstön määrä

Yhteiset palvelut	Kuntakehityksen toimiala	Sivistyksen toimiala	Kirkkonummen Vesi	Työllisyys-alue
-14,9 milj. €	-41,4 milj. €	-84,1 milj. €	4,3 milj. €	-3,3 milj. €
65 HTV	216 HTV	1238 HTV	29 HTV	57 HTV

Asukkaita	Tulovero-prosentti	Verotuloja
42 168	7,1 %	119,1 milj. €

Verorahojen käyttö

Kasvatus ja koulutus

Suomen- ja ruotsinkielinen

Varhaiskasvatus	Perusopetus	Lukio
11 557 €	13 302 €	9 326 €
/ lapsi 0 – 6 v	/ oppilas	/ opiskelija

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikunta-palvelut

Kirjasto ja kulttuuri-palvelut	Opistot
2,8 milj. €	1,5 milj. €
Nuorisopalvelut	**Liikuntapalvelut**
1,7 milj. €	1,4 milj. €

Kunnan rahoitusriskien hallinnan tavoitteet

Tavoitteena on

- Vakaa talous ja hyvä maksuvalmius
- Hajautettu velkasalkku
  - Tällä hetkellä lainasalkun pääomapainotettu ka laina-aika on noin 3,1 vuotta. Jatkossa tavoitellaan lainasalkun pääomapainotettua ka laina-aikaa, joka olisi 3-8 vuotta. Lisäksi tavoitteena on, että vähintään 50 % kunnan kokonaislainamäärästä olisi lainoja, jotka erääntyvät maksettaviksi yli viiden vuoden päästä ja vähintään 20 % yli seitsemän vuoden päästä.
- Ennustettavat korkomenot ja jälleenrahoitustarpeet
  - Lainasalkun suojausastetta nostetaan vaiheittain markkinatilanne ja kunnan rahoitustarpeet huomioon ottaen siten, että lainasalkun suojausaste täyttää asetetut uudet tavoitetasot (suojausaste on 1-5 vuoden sisällä erääntyvälle pääomalle vähintään 50 % ja yli viiden vuoden jälkeen erääntyvälle pääomalle vähintään 30 %) viimeistään 31.12.2028 mennessä.
  - Lainasalkun korkoriskejä arvioitaessa otetaan huomioon lisäksi kunnan taloussuunnitelman mukaiset investointien edellyttämät tulevat lainojen nostot.
- Kunnan palveluiden ja investointikyvyn turvaaminen

Talousarvio 2027 ja TS 2028 - 2029

Ulkoiset	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	**37 732 844**	**39 862 968**	**39 770 464**	**41 713 578**	**43 837 248**
Toimintakulut	**-163 061 258**	**-169 399 201**	**-172 931 121**	**-173 765 836**	**-177 098 045**
Toimintakate	**-125 328 015**	**-129 536 233**	**-133 160 657**	**-132 052 258**	**-133 260 797**
Verotulot	106 605 566	111 071 982	119 058 000	123 661 817	128 515 817
Valtionosuudet	38 878 262	39 616 077	38 861 077	37 361 077	36 861 077
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 008 985	-2 639 982	-5 637 982	-6 503 982	-8 115 982
Vuosikate	**19 146 828**	**18 511 844**	**19 120 438**	**22 466 654**	**24 000 115**
Poistot ja arvonalentumiset	-19 777 869	-16 952 259	-19 075 114	-20 575 213	-22 385 956
Tilikauden tulos	**-631 041**	**1 559 585**	**45 324**	**1 891 441**	**1 614 159**
Poistoeron muutos	11 091	15 000	11 000	11 000	11 000
Tilikauden ylijäämä (alij.)	**-619 950**	**1 574 585**	**56 324**	**1 902 441**	**1 625 159**

TA 2027esitykseen sekä TS 2028-2029 tulevat tiedossa olevat muutokset

- Väistötilojen poistuminen (TS28-29)
  - TS2028 -0,8 M€ ja TS2029 -1,2 M€
- VOS; Valmistavan opetuksen OKM-vos-rahoitus arvioidaan putoavan vuonna 2027 (755 000 euroa)
- KEVAn tasausmaksun alentaminen (arvio lokakuussa 2026)
  - Vuoden 2026 tasausmaksuosuus 2,1 M€
  - Kevan hallituksen esitys: Vuoden 2026 tasausmaksu on koko maassa 553 M€ ja esitys vuodelle 2027 on koko maahan 309 M€ → arvio vuodelle 2027 Kirkkonummen osalta on 1,2 M€ (talousarvioesityksessä 2,1 M€)
- HSL kuntaosuus nousee TA2027 6,8 M€ → 7,5 M€ (lippujen hinnankorotus ei tule toteutumaan), arviot suunnitelmavuosille TS 2028 6,7 milj.€ ja TS 2029 6,9 milj. €
- Kirkkonummen veden – 1 HTV (Korkeakouluharjoittelija, vähennys 35 t€)
- Sisäinen tarkastaja → 100% (9 kk) – tulojen vähennys noin 0,05 M€/vuosi

Verotuloennuste 09/26

TILIVUOSI	2024	2025	2026**	2027**	2028**	2029**
Verolaji						
Kunnallisvero	85 411	86 165	89 829	95 508	99 671	104 211
Muutos %	*-10,9*	*0,9*	*4,3*	*6,3*	*4,4*	*4,6*
Yhteisövero	5 684	4 391	6 447	7 403	7 731	8 045
Muutos %	*-21,1*	*-22,7*	*46,8*	*14,8*	*4,4*	*4,1*
Kiinteistövero	15 139	16 049	15 753	16 147	16 147	16 147
Muutos %	*12,7*	*6,0*	*-1,8*	*2,5*	*0,0*	*0,0*
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	**106 234**	**106 606**	**112 028**	**119 058**	**123 549**	**128 403**
Muutos %	*-8,8*	*0,3*	*5,1*	*6,3*	*3,8*	*3,9*

Taseen ylijäämä

- Kirkkonummen kunnan taseen ylijäämän kehitys on ollut viime vuosina vahva, vaikkakin vuoden 2025 tulos painui hieman alijäämäiseksi.
- Vuoden 2025 lopussa taseen ylijäämä oli 55,9 M€ eli 1 337 euroa asukasta kohden
- Vuonna 2022 ylijäämää kertyi 12,7 M€, jonka mahdollisti hyvinvointikeskuksen myynti
- Vuoden 2023 ylijäämä perustui pääosin sote-uudistuksen siirtymävaiheeseen liittyneisiin poikkeuksellisen korkeisiin verotuloihin (kertaluontoinen).

Vuosi	Tilikauden tulos (milj. €)	Taseen kertynyt ylijäämä vuoden lopussa (milj. €)
2020	7,4	8,7
2021	-0,2	8,5
2022	12,7	21,2
2023	23,7	45
2024	11,5	56,5
2025	-0,6	55,9

KUUMA-kuntien vertailutietoa

KUUMA-kuntien vertailu TP 2025

Kunta	Asukasmäärä 31.12.2025	Veroprosentti 2025	Veroprosentti 2026	Verotulot €/asukas	Valtionosuudet €/asukas
Vihti	28852	7,8	7,8	2 449	600
Hyvinkää	47015	7,7	7,7	2 516	352
Kirkkonummi	41725	7,1	7,1	2 555	969
Järvenpää	46944	7,6	7,8	2 474	454
Nurmijärvi	45333	7,5	7,9	2 424	735
Kerava	38767	6,9	7,3	2 268	566
Mäntsälä	20861	8,3	8,3	2 536	723
Sipoo	23006	6,4	6,8	2 620	973
Tuusula	42479	7,1	7,3	2 545	727
Keskiarvo	37 220	7,4	7,6	2 487	678

Skenaariot

Johdanto

- Vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelma muodostavat perustan Kirkkonummen talouden tarkastelulle.
- Kunnan pitkän aikavälin talouden tarkastelun tueksi laaditut skenaariot ulottuvat vuoteen 2036 saakka ja havainnollistavat erilaisten oletusten ja toimenpiteiden vaikutuksia kunnan talouden kehitykseen.
- Tarkastelussa vertaillaan perusskenaariota vaihtoehtoihin, joissa verorahoitus vahvistuu, käyttömenojen kasvu hidastuu ja investointitaso laskee. Lisäksi tarkastellaan mahdollisia valtionosuusleikkausten ja korkojen nousun vaikutuksia.
- *Skenaariot ovat tiettyihin oletuksiin perustuvia kunnan talouden mallinuksia ja laskelmia, joiden tuloksiin liittyy erityisesti pitkällä aikavälillä merkittävää epävarmuutta*. Skenaarioita tulee tulkita suuntaa-antavina tarkasteluina kunnan talouden mahdollisesta kehityksestä.

Perusskenaario

Perusskenaario

TA 2027 esitys ja oletukset vuosille 2030-2036

- Vuodet 2027 – 2029 ovat talousarvion ja suunnitelmavuosien mukaiset
- Verotulot 2027-2029 taloussuunnitelman mukaan, 2030 alkaen 2,5 %/v
- Toimintatulot ja –menot 2027-2029 taloussuunnitelman mukaan, 2030 alkaen 2%/v
- SOTE-kiinteistöjen mahdollista myyntiä ei ole huomioitu
- Kiinteistöveroissa ei ole otettu huomioon uusilta yritysalueilta mm. datakeskuksen alueelta saatavia kiinteistöverotulojen kasvua
- Valtionosuudet pidetty muuttumattomina TA2027 tasossa
- Uusien lainojen korko-oletus on 3,25 %
- Investointikatto on asetettu 50 M€. Perusskenaariossa investoinnit vuosina 2027 – 2031 ovat 40,3 M€ - 46,5 M€ välillä. Vuosille 2032 – 2036 oletus on 30 M€/v.
- Wiggen kiinteistöleasing 56 M€ ei näy korollisessa velassa. Vuotuinen pääomalyhennys ja korot (vuonna 2027 yht. 2,8 M€) sisältyvät toimintamenoihin. 10 vuoden jälkeen pääoma on lyhentynyt 11 M€.
- Väistötilojen poistuminen TS2028 -0,8 M€ ja TS2029 -1,2 M€
- VOS; Valmistavan opetuksen OKM-vos-rahoitus arvioidaan putoavan vuonna 2027 (755 000 euroa)
- KEVAn tasausmaksun alentaminen (arvio lokakuussa 2026)
  - Vuoden 2026 tasausmaksuosuus 2,1 M€
  - Kevan hallituksen esitys: Vuoden 2026 tasausmaksu on koko maassa 553 M€ ja esitys vuodelle 2027 on koko maahan 309 M€ → arvio vuodelle 2027 Kirkkonummen osalta on 1,2 M€ (talousarvioesityksessä 2,1 M€)
- HSL kuntaosuus nousee TA2027 6,8 M€ → 7,5 M€ (lippujen hinnankorotus ei tule toteutumaan), arviot suunnitelmavuosille TS 2028 6,7 milj.€ ja TS 2029 6,9 milj. €
- Sisäinen tarkastaja → 100% (9 kk) – tulojen vähennys noin 0,05 M€/vuosi
- Veden henkilöstökulut - 1 HTV (korkeakouluharjoittelija) vähennys 0,04 M€
- Talousarvioneuvottelujen lopputuloksena varhaiskasvatuksen toimintakate pidetään vuoden 2026 tasolla (vaikutus – 700 t€)

Perusskenaario

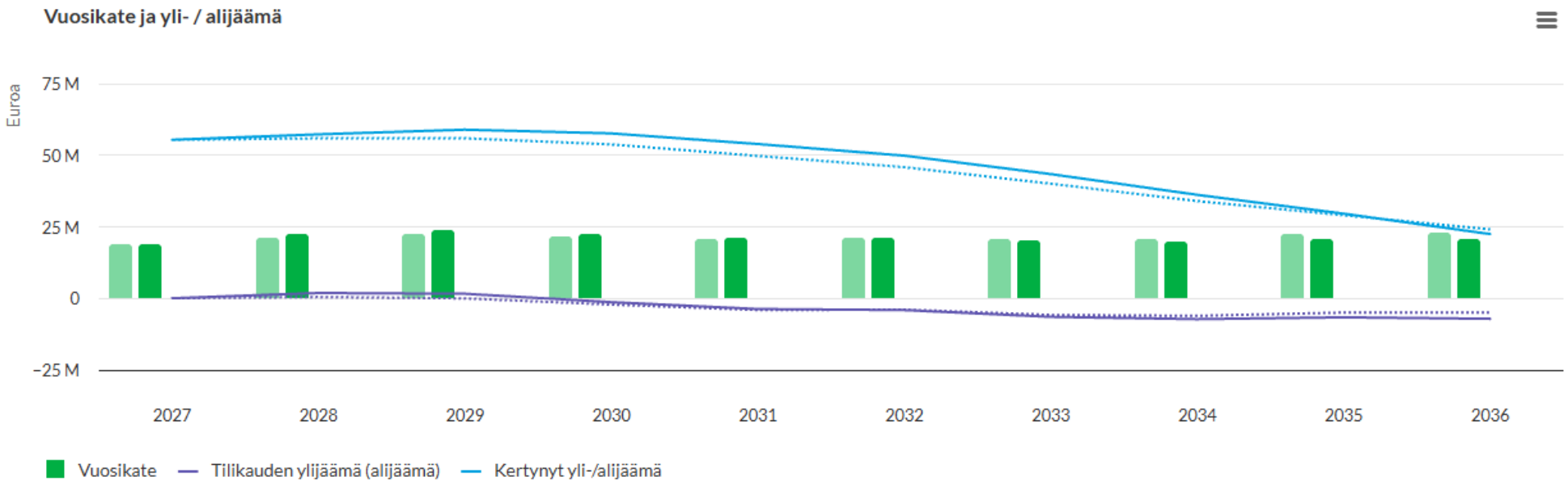

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	19,1	22,5	24	22,7	21,3	21	20,1	19,7	20,7	20,9
	−0	+1,4	+1,6	+0,8	+0,3	−0,2	−0,7	−1,2	−1,7	−2,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,1	1,9	1,6	−1,3	−3,7	−4,1	−6,4	−7,2	−6,6	−7,1
	−0	+1,4	+1,6	+0,8	+0,3	−0,2	−0,7	−1,2	−1,7	−2,2
Kertynyt yli-/alijäämä	55,4	57,3	58,9	57,6	53,9	49,8	43,4	36,2	29,6	22,5
	−0	+1,4	+3	+3,8	+4,2	+4	+3,4	+2,2	+0,5	−1,6

Perusskenaario (VPO pl. kiinteistöleasing 56 M€)

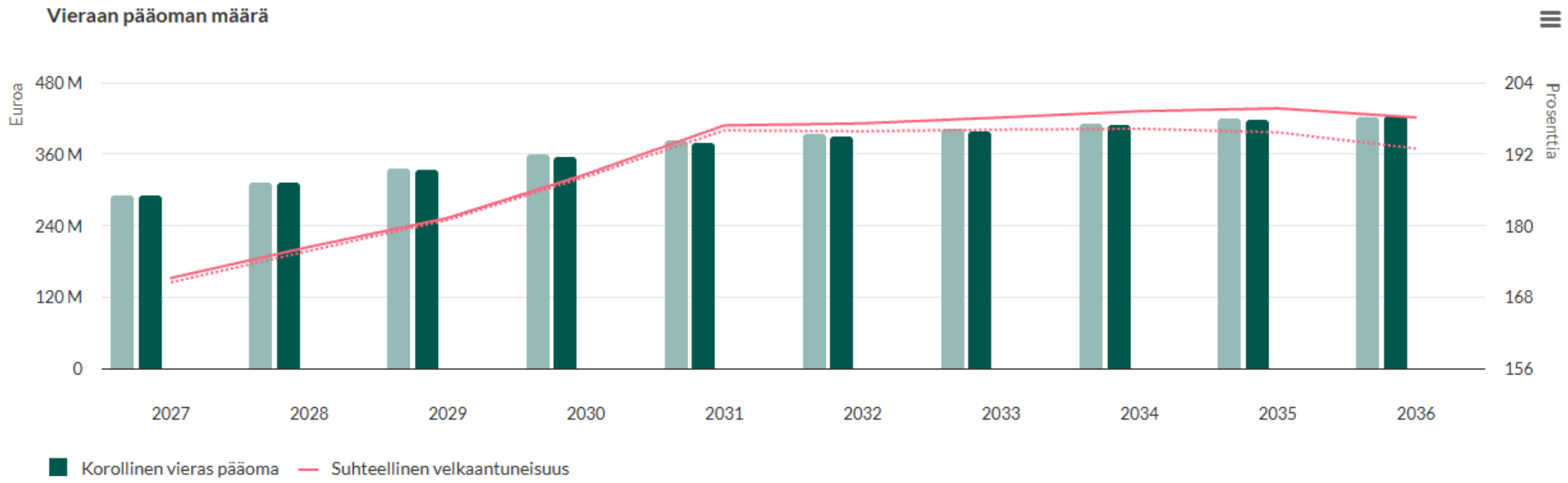

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Korollinen vieras pääoma	290,7	311,4	333	355,2	379,8	388,8	398,7	409	418,3	423,1
	+0	−1,4	−3	−3,8	−4,2	−4	−3,4	−2,2	−0,5	+1,6
Suhteellinen velkaantuneisuus %	171,2	176,4	181,3	188,6	196,8	197,2	198,2	199,2	199,7	198,1
	+0,7	+0,7	+0,3	+0,5	+0,8	+1,3	+2	+2,9	+4	+5,2

Perusskenaario

Johtopäätökset

- Kunnan vuotuisten investointien on suunniteltu jatkuvan 40 – 50 milj. euron tasolla vuosina 2027-2031.
- Tulorahoitus ei riitä kattamaan suunniteltuja investointeja. Kunnan lainamäärä kasvaisi noin 400 milj. euroon 2030-luvun alkuun mennessä. Korollisen velan lisäksi taloutta rasittaa Wiggen 56 milj. euron kiinteistöleasingvastuu.
- Lainakantaa ei pystytä kääntämään laskuun tarkastelukauden aikana.
- Korkokulut nousisivat yli 10 M€/v 2030-luvun alussa ja poistot ylittäisivät 25 M€ tason
- Kunnan tulos jää vuodesta 2030 alkaen alijäämäiseksi. Alijäämäiset vuodet pienentävät kunnan taseeseen kertynyttä ylijäämää ja heikentävät talouden liikkumavaraa.
- Keskeisiä talousriskejä ovat korkotason nousu sekä valtionosuuksien mahdolliset leikkaukset.

Kunnan tulos tulee saada pysyvästi ylijäämäiseksi ja velkaantuminen tulee kääntään laskuun viimeistään 20230-luvun alussa.

Kunnan talous tarvitsee pysyvää tulopohjan vahvistamista, käyttötalouden sopeutusta ja investointien priorisointia.

Lievät kunnan taloutta vahvistavat muutokset eivät poista tarvetta kunnan talouden pitkäjänteiselle sopeuttamiselle.

Vaihtoehtoskenaariot

Vaihtoehtoskenaarioiden muuttujat

Kunnallisveron korotus , 0,2%

Kiinteistöveron korotus (yleinen kiinteistövero, rakennukset 0,93 → 1,00 sekä vakituinen asuinrakennus 0,41 → 0,45)

Käyttömenojen sopeuttaminen 1%-yksiköllä, pl. HSL, työmarkkinatuen kuntaosuus sekä Wigge (2% → 1%)

Mahdollinen VOS muutos

Rahoituskustannukset nousevat 1 % (uusien lainojen korkojen lähtötaso 3,25%)

Investointitason alentaminen 2029 →

Vaihtoehtoskenaario 1.

Vaihtoehtoskenaario 1
Yhdistelmä peruskenaariosta 1. sekä muuttujista 2.,3. ja 4.

1. Perusskenaario
2. Verorahoituksen vahvistaminen
   - Kunnallisvero + 0,2 %
   - Kiinteistövero; yleinen kiinteistövero 0,93% → 1,00, vakituinen asunto 0,41 → 0,45 %
3. Sopeutus
   - Käyttötalousmenoja leikattu 1,0 % 2027 alkaen
   - Investoinnit; 2029-2030 40M€/v, 2031 alkaen 30 M€/v
4. VOS leikkaus v. 2027 0,8 M€ ja 2028 1,5 M€/v. Vuodesta alkaen oletuksena on, että valtionosuutta leikataan lisää 0,5 M€/v.

Vaihtoehtoskenaario 1.

- Kunnallisvero +0,2%
- Kiint.veron korotus
- Käyttömenojen sopeutus
- VOS leikkaus
- Investointitason lasku

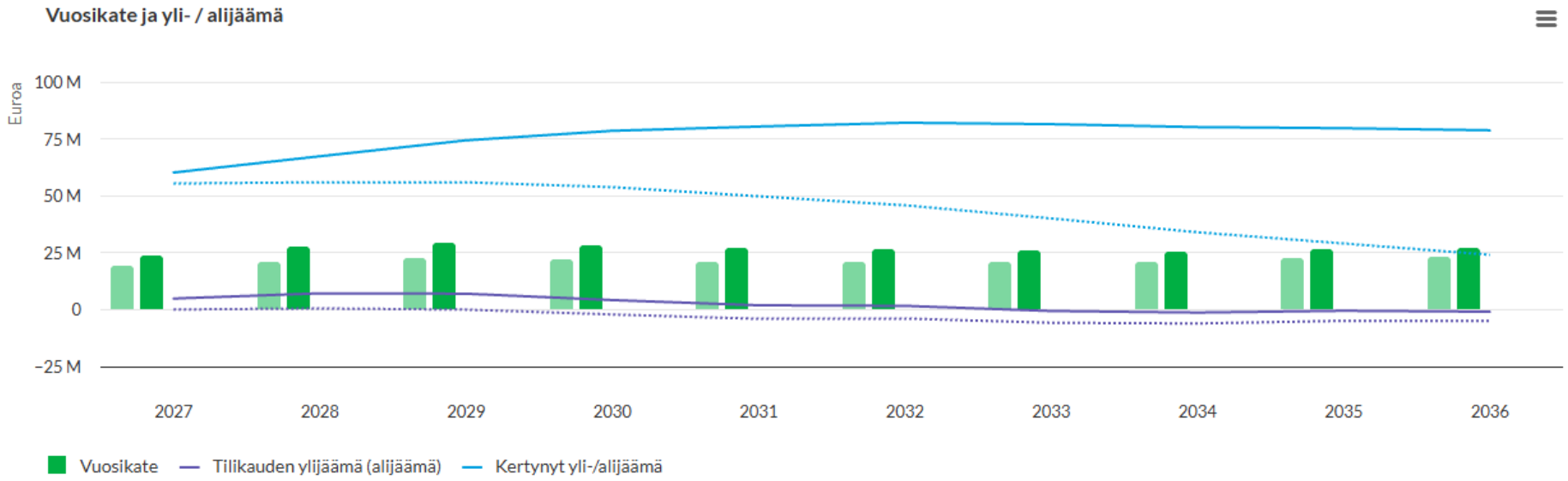

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	23,9	27,7	29,4	28,2	26,9	26,7	25,9	25,6	26,8	27,1
	+4,8	+6,6	+7	+6,3	+5,9	+5,6	+5,2	+4,8	+4,4	+4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4,8	7,2	7	4,2	1,9	1,6	-0,6	-1,3	-0,5	-0,9
	+4,8	+6,6	+7	+6,3	+5,9	+5,6	+5,2	+4,8	+4,4	+4
Kertynyt yli-/alijäämä	60,2	67,3	74,3	78,5	80,4	82,1	81,5	80,2	79,7	78,8
	+4,8	+11,4	+18,4	+24,7	+30,7	+36,2	+41,4	+46,2	+50,6	+54,7

Vaihtoehtokenaario 1.

- Kunnallisvero +0,2%
- Kiint.veron korotus
- Käyttömenojen sopeutus
- VOS leikkaus
- Investointitason lasku

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Korollinen vieras pääoma	285,9	301,4	317,6	334,3	353,3	356,6	360,7	365	368,2	366,8
	−4,8	−11,4	−18,4	−24,7	−30,7	−36,2	−41,4	−46,2	−50,6	−54,7
Suhteellinen velkaantuneisuus %	166,1	168,4	170,9	175,7	181,3	179,4	178	176,8	175	171,3
	−4,4	−7,3	−10,1	−12,5	−14,6	−16,5	−18,1	−19,5	−20,7	−21,7

Vaihtoehtoskenaario 1.

Johtopäätökset

- Kunnallisveron ja kiinteistöveron korotus, käyttömenojen sopeutus ja investointien väheneminen vahvistavat kokonaisuutena selkeästi kunnan taloutta.
- Mahdollinen VOS leikkaus heikentää talouden tasapainoa
- Kunnan talous nousisi edellä kuvattujen muutosten ansiosta ylijäämäiseksi koko tarkastelukauden ajaksi. Kumulatiivinen ylijäämä nousisi 2030-luvulla 80 milj. euron tasoon.
- Kunnan lainamäärä (pl. Wiggen kiinteistöleasing) nousisi vuosina 2031-2032 noin 360 milj. euroon. Kunnan velkaantuminen kuitenkin jatkuu vuoteen 20236 saakka, koska vuotuiset 30 mij. euron investoinnit ylittävät 26-27 milj. euron vuosikatteen.
- Lainamäärä nousisi edelleen tässä vaihtoehdossa huomattavan korkealle, ja kunnan talouden liikkumavara olisi vähäinen.

Vaihtoehtoskenaario 2.

Vaihtoehtoskenaario 2.

Yhdistelmä peruskenaariosta 1. sekä muuttujista 2.,3., 4. ja 5.

1. Perusskenaario
2. Väistötilojen poistuminen
3. Verorahoituksen vahvistaminen
   - Kunnallisvero + 0,2 %
   - Kiinteistövero; yleinen kiinteistövero 0,93% → 1,00, vakituonen asunto 0,41 → 0,45 %
4. Sopeutus
   - Käyttötalousmenoja leikattu 1,0 % 2028 alkaen
   - Investoinnit; 2029-2030 40M€/v, 2031 → 30 M€/v
5. VOS leikkaus v. 2027 0,8 M€ ja 2028 1,5 M€/v. Vuodesta alkaen oletuksena on, että valtionosuutta leikataan lisää 0,5 M€/v.
6. Korkokulut nousevat 1 %-yksikköä vuosina 2027 – 2036

Vaihtoehtoskenaario 2

- Verotulot +0,2%
- Kiint.veron korotus
- Käyttömenojen sopeutus
- VOS leikkaus
- Investointitason lasku
- Korkokulut + 1%

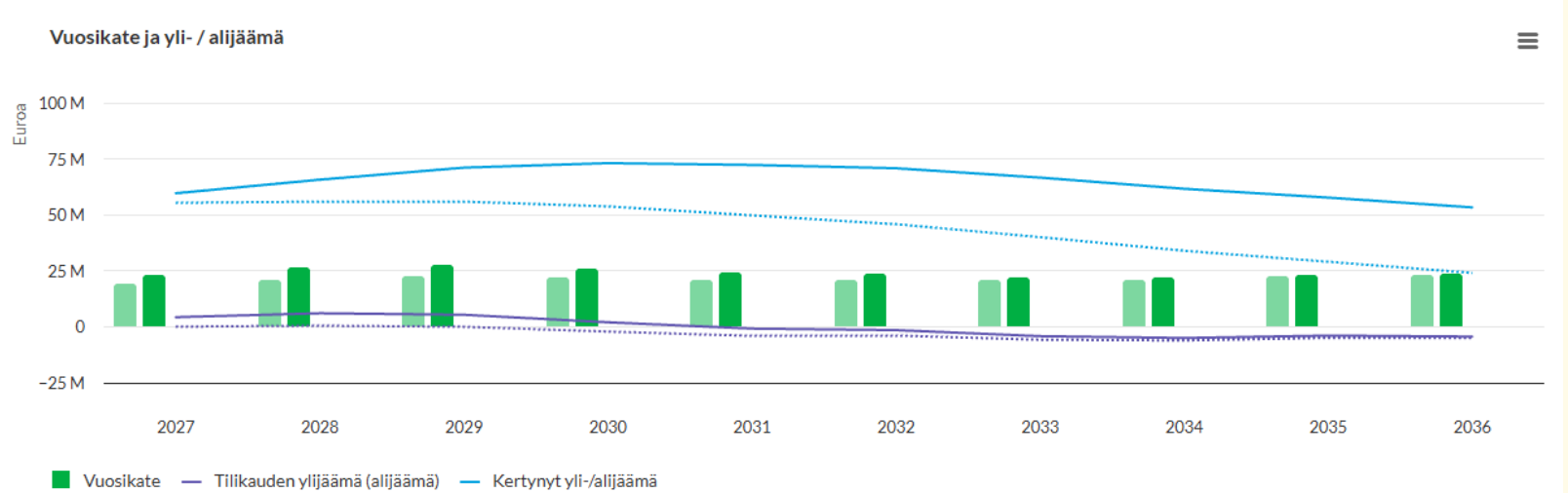

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	23,4	26,6	27,8	26	24,2	23,6	22,4	21,9	23,4	23,6
	+4,2	+5,5	+5,4	+4,2	+3,2	+2,4	+1,6	+1,1	+1	+0,6
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4,3	6,1	5,4	2	−0,8	−1,5	−4,2	−5	−3,9	−4,4
	+4,2	+5,5	+5,4	+4,2	+3,2	+2,4	+1,6	+1,1	+1	+0,6
Kertynyt yli-/alijäämä	59,6	65,7	71,1	73,1	72,3	70,8	66,6	61,6	57,7	53,3
	+4,2	+9,8	+15,2	+19,3	+22,6	+25	+26,6	+27,7	+28,7	+29,2

Veihtoehtoskenaario 2.

- Verotulot +0,2%
- Kiint.veron korotus
- Käyttömenojen sopeutus
- VOS leikkaus
- Investointitason lasku
- Korkokulut + 1%

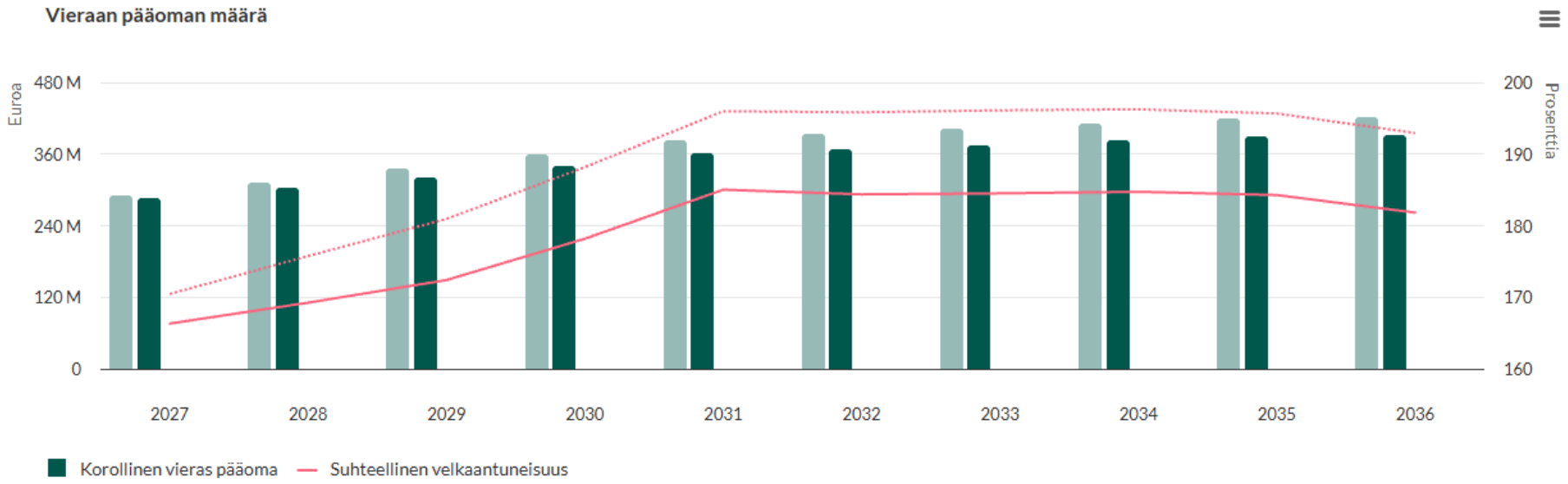

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Korollinen vieras pääoma	286,5	303	320,8	339,7	361,5	367,9	375,5	383,6	390,2	392,2
	−4,2	−9,8	−15,2	−19,3	−22,6	−25	−26,6	−27,7	−28,7	−29,2
Suhteellinen velkaantuneisuus %	166,3	169,2	172,4	178,2	185	184,4	184,5	184,7	184,3	181,8
	−4,1	−6,5	−8,5	−10	−11	−11,5	−11,6	−11,5	−11,4	−11,1

Vaihtoehtoskenaario 2.
Johtopäätökset

- Korkotason nousu 1%-vuodessa tarkoittaisi, että
  - Vuosikate asettuisi 2030-luvulla 21-24 milj. euroon, ja tulos painuisi tarkastelukauden lopussa alijäämäiseksi
  - Kunnan velkaantuminen jatkuisi investointitason pysyessä 30 milj. eurossa ja lainamäärä nousi vuonna 2036 lähelle 400 milj. Euroa.

Suuri velkamäärä tekee kunnan taloudesta herkän korkotason muutoksille. Korkoriskejä on hallittava aktiivisesti seuraamalla markkinakehitystä sekä hajauttamalla ja suojaamalla lainasalkkua.

Lisätietoja

Lisätietoja

1. Verorahoituksen vahvistaminen (kunnallisveron korotus 0,1 – 0,3 %)
2. Kunnallisveron korotuksen vaikutus kuntalaiseen (esimerkkilaskelma)
3. Kiinteistöveron korotus
4. Käyttötalousmenojen sopeutus 1 %-yksikköä 2027 alkaen
5. Investointitason alentaminen 2029-2030 40M€/v, 2031 → 30 M€/v
6. Valtionosuuden mahdollinen leikkaus
7. Korkotason 1 % nousu
8. Väestön kasvu 0 % (15-64 –vuotiaat) vuosina 2027-2027 ja vaikutus verotuloihin

Kunnallisveron korotus 0,1 – 0,3 %

Kunnallisvero +0,1 %

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	20,4	23,4	25,2	24,7	23,5	23,2	24	26,3	28,6	29,9
	+1,2	+1,5	+1,5	+1,5	+1,6	+1,6	+1,6	+1,7	+1,7	+1,8
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1,3	2,8	2,7	0,1	−3	−3,8	−3,3	−1,3	0,6	1,5
	+1,2	+1,5	+1,5	+1,5	+1,6	+1,6	+1,6	+1,7	+1,7	+1,8
Kertynyt yli-/alijäämä	56,6	59,4	62,1	62,2	59,2	55,5	52,2	50,9	51,5	53
	+1,2	+2,7	+4,2	+5,7	+7,3	+8,9	+10,5	+12,2	+13,9	+15,7

Kunnallisvero +0,2%

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	21,6	24,9	26,7	26,2	25	24,8	25,6	28	30,3	31,7
	+2,5	+2,9	+3	+3,1	+3,1	+3,2	+3,3	+3,4	+3,5	+3,5
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2,5	4,2	4,2	1,6	−1,4	−2,2	−1,6	0,4	2,3	3,3
	+2,5	+2,9	+3	+3,1	+3,1	+3,2	+3,3	+3,4	+3,5	+3,5
Kertynyt yli-/alijäämä	57,8	62,1	66,3	67,9	66,5	64,3	62,7	63,1	65,5	68,8
	+2,5	+5,4	+8,4	+11,4	+14,6	+17,8	+21,1	+24,4	+27,9	+31,4

Kunnallisvero +0,3 %

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	22,8	26,3	28,2	27,8	26,6	26,4	27,3	29,7	32	33,5
	+3,7	+4,4	+4,5	+4,6	+4,7	+4,8	+4,9	+5,1	+5,2	+5,3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3,7	5,7	5,7	3,2	0,2	−0,6	0	2,1	4,1	5,1
	+3,7	+4,4	+4,5	+4,6	+4,7	+4,8	+4,9	+5,1	+5,2	+5,3
Kertynyt yli-/alijäämä	59,1	64,8	70,5	73,6	73,8	73,2	73,3	75,3	79,4	84,5
	+3,7	+8,1	+12,5	+17,1	+21,8	+26,6	+31,6	+36,7	+41,8	+47,2

KIRKKONUMMI KYRKSLÄTT

KUUMA-kuntien kunnallisveroprosentit

	2024	2025	2026
Hyvinkää	7,7	7,7	7,7
Järvenpää	7,6	7,6	7,8
Kerava	6,9	6,9	7,3
Kirkkonummi	7,1	7,1	7,1
Mäntsälä	8,3	8,3	8,3
Nurmijärvi	7,5	7,5	7,9
Pornainen	8,1	8,1	8,3
Sipoo	6,4	6,4	6,8
Tuusula	7,1	7,1	7,3
Vihti	7,8	7,8	7,8

Kirkkonummi säilytti veroprosenttinsa 7,10 prosentissa koko tarkastelukauden 2024–2026, kun taas useat muut KUUMA-kunnat korottivat veroprosenttejaan vuosina 2025–2026.

Kunnallisveron korotuksen vaikutus kuntalaiseen

- Esimerkkilaskelma: kunnallisveron noston vaikutus 2500 €, 3500 € tai 4500 € kuukaudessa ansaitsevalle

Korotus	Laskennallinen vuosivaikutus kunnalle	2 500 €/kk ansaitseva	3 500 €/kk ansaitseva	4 500 €/kk ansaitseva	Kokonaisarvio
+0,1 %-yks.	**n. +1,4 M€**	2,50 €/kk	3,50 €/kk	4,50 €/kk	Maltillinen veroratkaisu, mutta pienin vaikutus kunnan tasapainoon
+0,2 %-yks.	**n. +2,7 M€**	5,00 €/kk	7,00 €/kk	9,00 €/kk	Selkeä talousvaikutus, kuntalaisen kuukausivaikutus edelleen suhteellisen pieni
+0,3 %-yks.	**n. +4,1 M€**	7,50 €/kk	10,50 €/kk	13,50 €/kk	Suurin talouden vahvistuminen, mutta vaihtoehdoista suurin kuntalaisvaikutus

Laskelma kuvaa laskennallista enimmäisvaikutusta henkilön verotukseen suhteessa bruttopalkkaan. Todellinen vaikutus on tätä pienempi, koska kunnallisvero lasketaan verotettavasta ansiotulosta eikä suoraan koko bruttopalkasta.

Kiinteistöveron korotus

Yleinen kiinteistövero, rakennukset 0,93→1,00 sekä vakituinen asuinrakennus 0,41→0,45

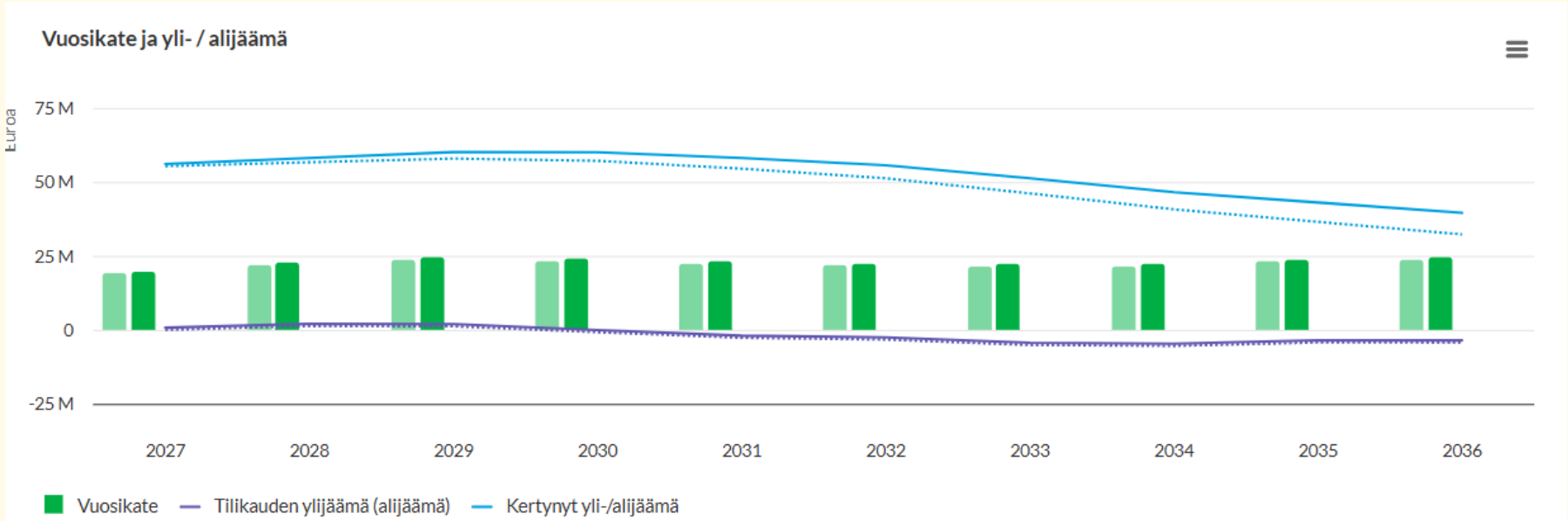

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	19,9	22,7	24,5	24	23,1	22,5	22,2	22,3	23,8	24,5
	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,8	2,1	2	−0	−1,9	−2,5	−4,4	−4,7	−3,5	−3,5
	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7	+0,7
Kertynyt yli-/alijäämä	56,1	58,1	60,1	60,1	58,2	55,6	51,3	46,6	43,1	39,6
	+0,7	+1,5	+2,2	+2,9	+3,6	+4,4	+5,1	+5,8	+6,6	+7,3

Kiinteistövero vertailu KUUMA-kuntiin

Kunta	Maapohja (yleinen) %	Rakennusten yleinen %	Vakituinen asunto %	Muu asuinrakennus %	Rakentamaton tontti %
Hyvinkää	1,35	1,35	0,50	1,05	4,35
Järvenpää	1,30	1,30	0,41	1,15	4,00
Kerava	1,30	1,30	0,41	1,15	4,00
Kirkkonummi	**1,30**	**0,93**	**0,41**	**1,40**	**5,43**
Mäntsälä	1,30	1,10	0,50	1,10	3,00
Nurmijärvi	1,30	1,10	0,45	1,15	3,00
Pornainen	1,30	1,10	0,60	1,20	3,00
Sipoo	1,30	1,00	0,45	1,10	3,00
Tuusula	1,30	1,30	0,50	1,15	4,00
Vihti	1,30	1,30	0,50	1,20	4,00
Espoo	1,30	1,30	0,41	1,15	4,43
Mahdollinen korotus		1,00	0,45		

Käyttömenojen sopeuttaminen vuodesta 2027 eteenpäin -1%
pl. HSL, työmarkkinatuen kuntaosuus, Wiggen leasing-vuokra

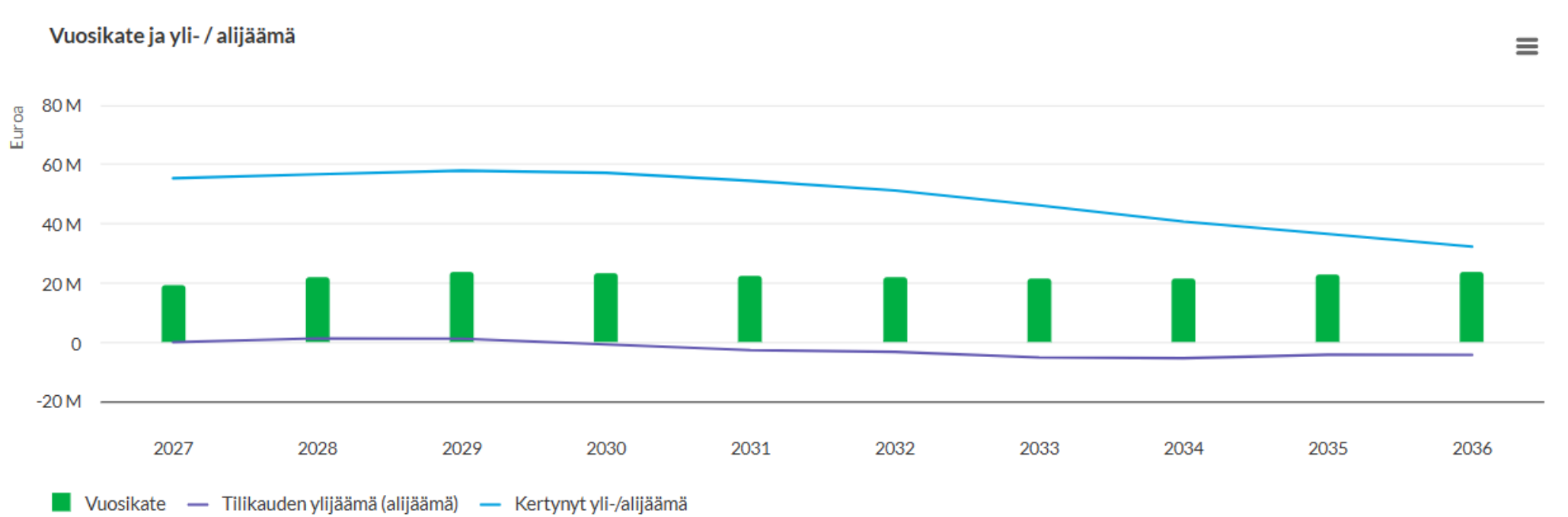

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	19,1	22	23,8	23,2	22,3	21,8	21,4	21,5	23,1	23,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	1,3	1,2	−0,8	−2,6	−3,3	−5,1	−5,4	−4,2	−4,3
Kertynyt yli-/alijäämä	55,4	56,7	57,9	57,2	54,5	51,3	46,2	40,8	36,5	32,3

Käyttömenojen sopeuttaminen vuodesta 2027 eteenpäin -2%

pl. HSL, työmarkkinatuen kuntaosuus, Wiggen leasing-vuokra

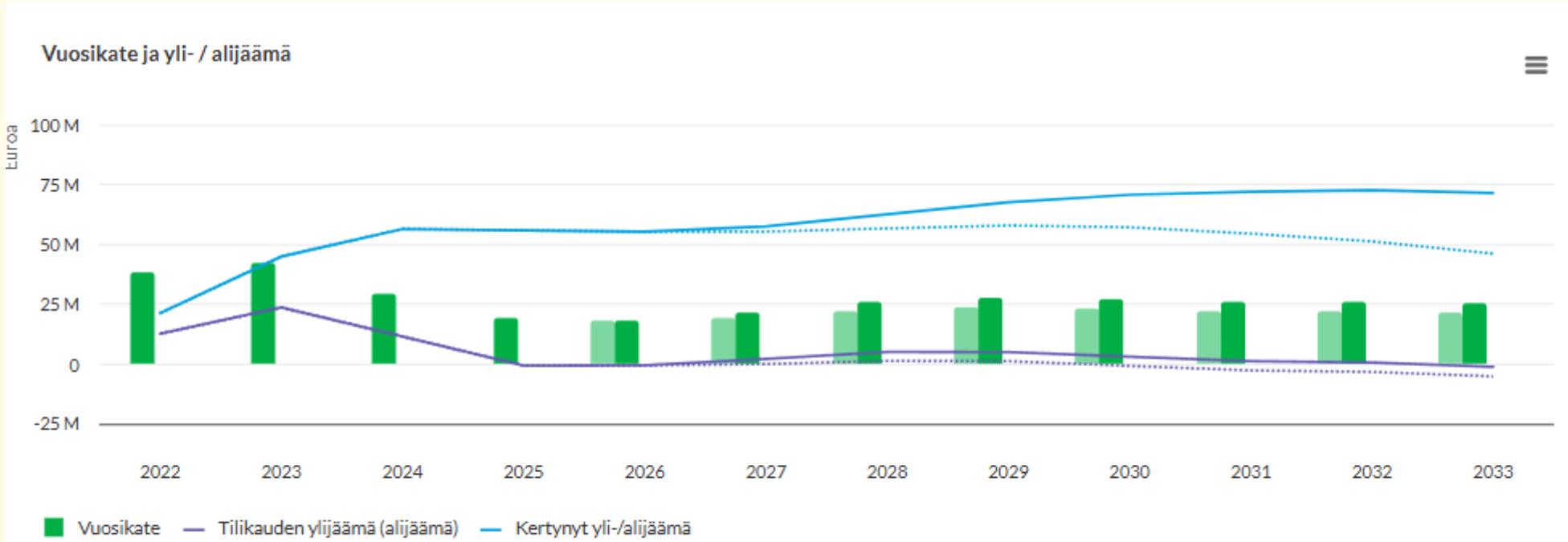

Piilota taulukko

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Vuosikate	38,3	42,3	29,1	19,1	17,9	21,3	25,7	27,6	27,1	26,2	25,7	25,4
						+2,2	+3,8	+3,8	+3,8	+3,9	+3,9	+4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	12,7	23,7	11,5	−0,6	−0,5	2,2	5,1	5	3,1	1,2	0,7	−1,1
						+2,2	+3,8	+3,8	+3,8	+3,9	+3,9	+4
Kertynyt yli-/alijäämä	21,2	44,9	56,5	55,8	55,3	57,5	62,6	67,7	70,7	72	72,7	71,5
						+2,2	+5,9	+9,7	+13,6	+17,5	+21,4	+25,3

Investointitason alentaminen 2029-2030 40M€/v, 2031 -> 30 M€/v

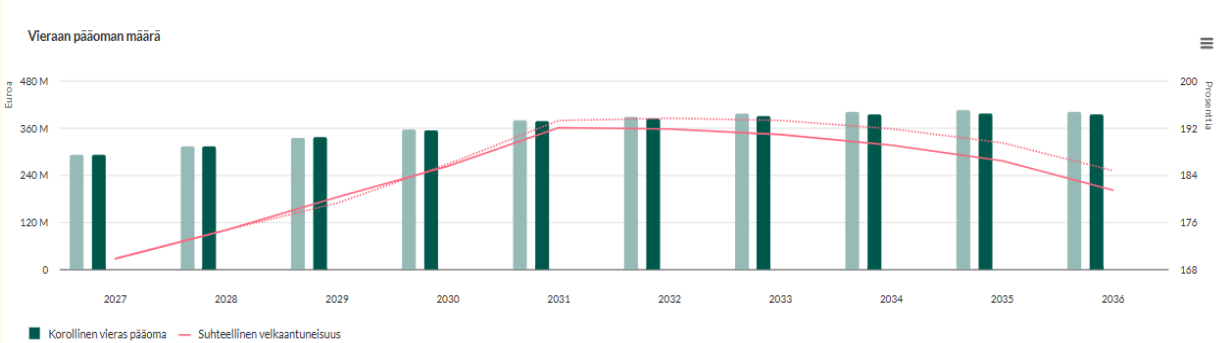

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Korollinen vieras pääoma	290,7	311,9	335,9	354,6	376,8	383,8	390,1	394,5	396,9	393,5
			+2,2	−0,8	−2,7	−4,1	−5,5	−6,5	−7,2	−8,1
Suhteellinen velkaantuneisuus %	169,8	174,7	180,3	185,5	192	191,8	190,9	189,1	186,4	181,4
			+1	−0,4	−1,2	−1,8	−2,4	−2,8	−3	−3,3

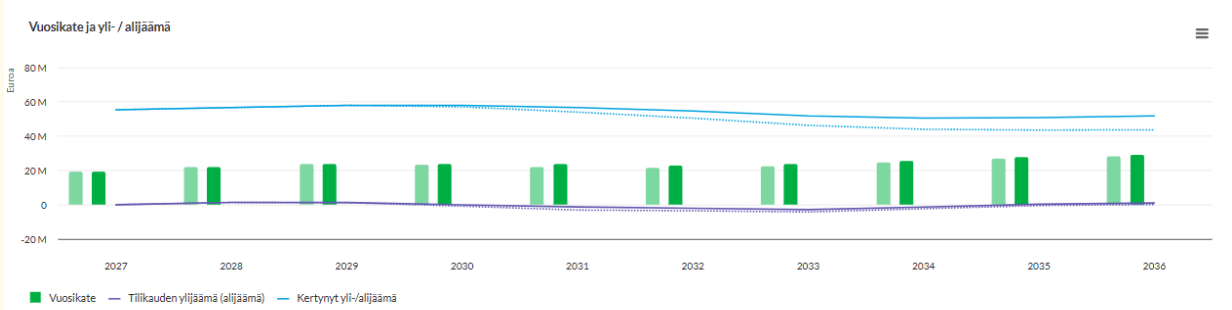

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	19,1	22	23,8	23,9	23,7	23,1	23,7	25,6	27,6	29
			+0,1	+0,8	+1,8	+1,5	+1,3	+1	+0,8	+0,8
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	1,3	1,3	−0,1	−1,3	−2	−2,9	−1,3	0,3	1
			+0,1	+0,8	+1,8	+1,5	+1,3	+1	+0,8	+0,8
Kertynyt yli-/alijäämä	55,4	56,7	58	57,9	56,7	54,6	51,8	50,5	50,8	51,8
			+0,1	+0,8	+2,7	+4,1	+5,5	+6,5	+7,2	+8,1

Mahdollinen valtionosuuden leikkaus

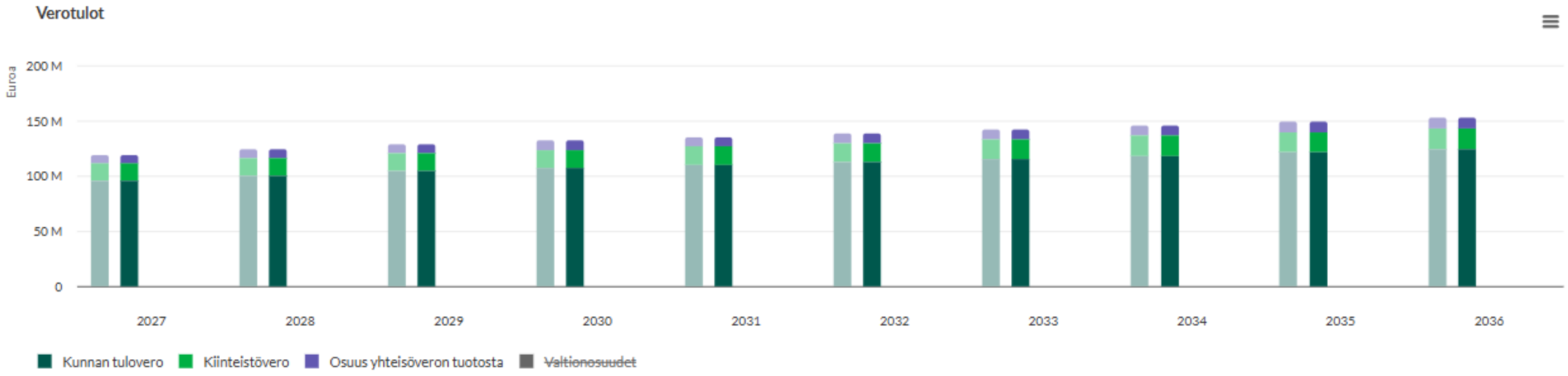

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Kunnan tulovero	95,5	99,8	104,3	106,9	109,6	112,3	115,2	118	121	124
Kiinteistövero	16,1	16,1	16,1	16,6	17	17,4	17,8	18,3	18,7	19,2
Osuus yhteisöveron tuotosta	7,4	7,7	8	8,2	8,5	8,7	8,9	9,1	9,3	9,6
Valtionosuudet	38,8	38,1	37,6	37,1	36,6	35,7	35,2	34,7	34,2	33,7
	−0,8	−1,5	−2	−2,5	−3	−3,5	−4	−4,5	−5	−5,5

Korkotason nousu 1 %

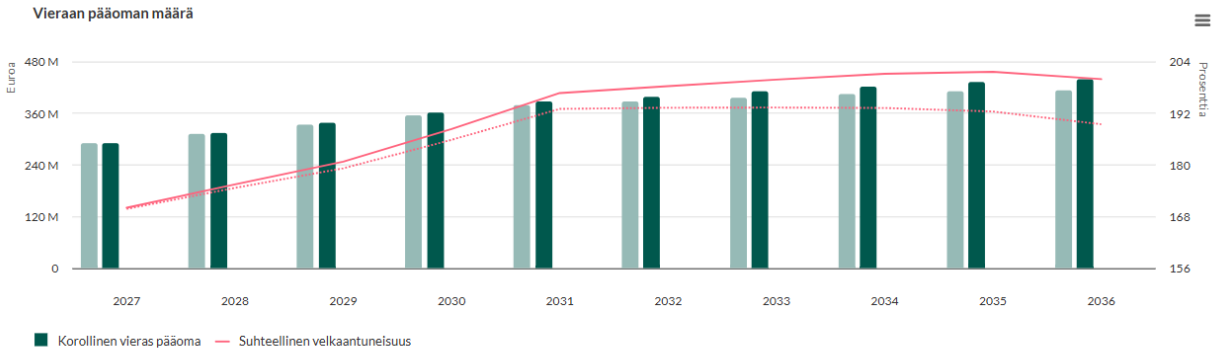

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Korollinen vieras pääoma	291,3	313,5	337	360,8	387,1	398,4	410,5	422,7	433,1	438,5
	+0,5	+1,6	+3,3	+5,4	+8,1	+11,2	+14,8	+18,5	+22	+25,4
Suhteellinen velkaantuneisuus %	170,1	175,5	180,8	188,3	196,7	198,3	199,8	201,2	201,6	199,9
	+0,3	+0,8	+1,5	+2,5	+3,7	+5	+6,5	+8	+9,2	+10,5

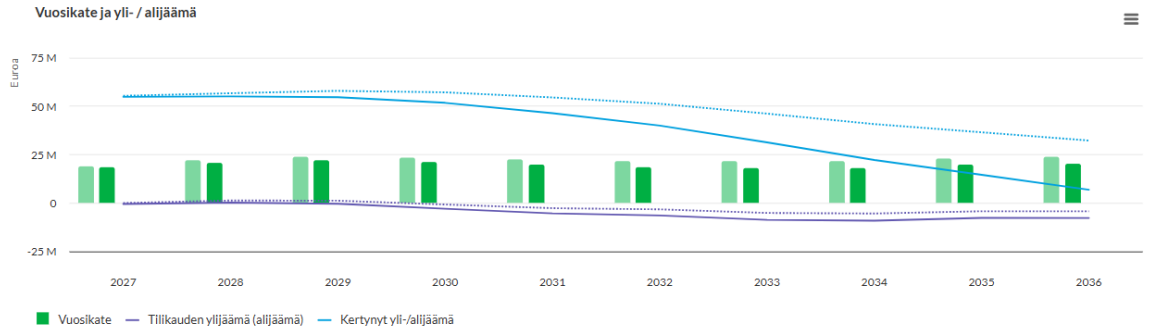

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	18,6	20,9	22,1	21,1	19,6	18,7	17,9	17,8	19,6	20,3
	−0,5	−1,1	−1,6	−2,2	−2,7	−3,1	−3,6	−3,7	−3,4	−3,5
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	−0,5	0,2	−0,4	−2,9	−5,4	−6,4	−8,7	−9,1	−7,7	−7,7
	−0,5	−1,1	−1,6	−2,2	−2,7	−3,1	−3,6	−3,7	−3,4	−3,5
Kertynyt yli-/alijäämä	54,8	55	54,7	51,7	46,4	40	31,3	22,2	14,6	6,9
	−0,5	−1,6	−3,3	−5,4	−8,1	−11,2	−14,8	−18,5	−22	−25,4

Väestönkasvu (15-64-vuotiaat) vuosina 2027-2029 0% ja sen vaikutus verotuloihin, mahdollisia vaikutuksia toimintamenoihin ei ole huomioitu

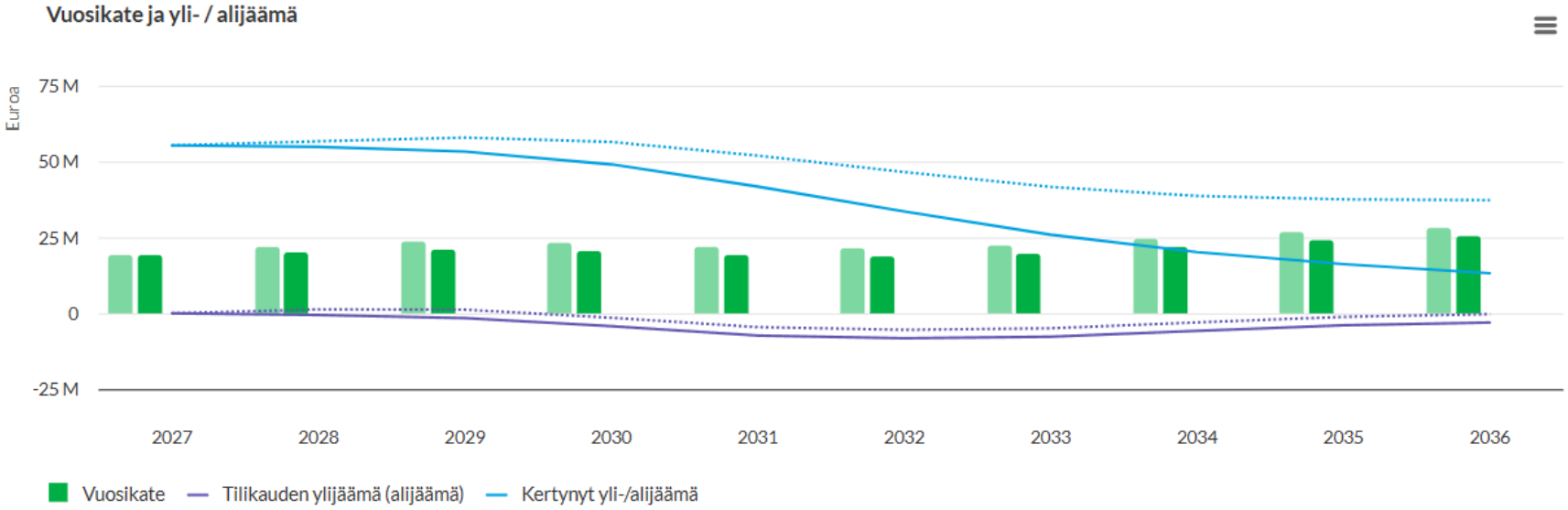

Piilota taulukko

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Vuosikate	19,1	20,1	21	20,4	19,1	18,8	19,6	21,8	24,1	25,4
		−1,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	−0,5	−1,6	−4,2	−7,3	−8,2	−7,7	−5,8	−3,9	−3
		−1,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8	−2,8
Kertynyt yli-/alijäämä	55,4	54,8	53,3	49,1	41,8	33,6	25,9	20,2	16,3	13,2
		−1,8	−4,6	−7,4	−10,2	−13	−15,7	−18,5	−21,3	−24,1

Yhteenveto

- Tulorahoitus ei riitä investointeihin ja kunta velkaantuu voimakkaasti. Perusuran alijäämäiset vuodet pienentävät kertynyttä ylijäämää.
- Korkorasitus kasvaa voimakkaasti ja poistot nousevat. Wiggen 56 M€:n kiinteistöleasing ei näy kunnan korollisen velassa, mutta leasingin korkokustannukset ja pääomalyhennys rasittavat käyttötaloutta.
- Veronkorotukset, menojen sopeutus ja investointitason lasku vahvistavat taloutta. Korkojen nousu ja mahdollinen valtionosuuksien leikkaus heikentää vaikutusta.

Loppupäätelmä: Kunnan talous tarvitsee pysyvää tulopohjan vahvistamista, toimintamenojen sopeutusta ja investointien priorisointia.

Periaatelinjauksien toteutuminen

Periaatelinjauksien toteutuminen

- **Talouden saattaminen tasapainoon siten, että tavoittelemme vuosittain ylijäämäistä tulosta.** Tämä on tärkeää, koska kunnan velkamäärä ja korkokulut kasvavat investointien suuren määrän vuoksi. Ylijäämäinen tulos tarkoittaa vuosittain talousarvioon toimintaa tehostavia toimenpiteitä. Kestävän kuntatalouden ohjelma tarjoaa toimenpide-ehdotuksia talouden kestävyyden edistämiseksi. Operatiivinen organisaatio valmistelee talouden tasapainottamiseen liittyviä toimenpiteitä ja esittää ne päätettäväksi sille toimielimelle tai viranhaltijalle, jolla on asiassa toimivalta hallintosäännön mukaan. Osana jatkuvaa talouden tasapainottamistyötä reagoimme tarvittaessa muuttuneisiin talouden reunaehtoihin myös talousarviovuosien aikana.

Toteutuminen ja tulevaisuuden näkymät

- Kunnan käyttötalouteen liittyy haasteita. Päivitettyjen skenaarioiden mukaan on kunnan tulos olisi lievästi ylijäämäinen tai nollatasoa vuoteen 2030 saakka, jonka jälkeen tulos kääntyisi alijäämäiseksi.
- Käyttötaloutta heikentävät väestönkasvun hidastuminen ja voimakkaasti kasvanut työttömyys (vaikutukset verotuloihin ja työmarkkinatuen kuntaosuuteen). Lisäksi taloutta rasittavat julkishallinnon korkeahkot palkkaratkaisut ja nopeassa kasvussa olevat käyttöomaisuuden poistot.

Periaatelinjauksien toteutuminen

- Arvioimme palvelujen erilaisia tuotantotapoja. Palvelutuotannon tulee tukea kunnan strategisia tavoitteita ja toimia kustannustehokkaasti. Henkilöstön osalta jatketaan hallittuja rakenteellisia uudistuksia kestävän kasvun mahdollistamiseksi (mm. digitalisaatio, osaamisen kehittäminen ja resurssointi suunnittelu) ja käytetään viimesijaisesti yhteistoimintaneuvottelujen pohjalta muita keinoja.
- **Toteutuminen ja tulevaisuuden näkymät**:
  - Henkilöstö-, ICT- ja talouspalveluiden osalta tuotantotapaselvitykset ovat osittain kesken liittyen käynnissä oleviin järjestelmä-/palvelukilpailutuksiin ja käyttöönottoihin
  - Yhteisissä palveluissa jatketaan eräiden palveluiden osalta palveluiden järjestämistapaselvityksiä
  - Käynnissä on arviointi kiinteistöhuollon sekä liikunta- ja virkistysalueiden kunnossapidon järjestämistavasta (mahdollinen liikkeenluovutus)

Periaatelinjauksien toteutuminen

- Mahdollisesta kiinteistöveron nostosta ja sen suuruudesta linjataan valtuustoryhmien kesken käytävissä talousarvioneuvotteluissa.
- **Toteutuminen**: Talousarvion 2027 neuvotteluissa muutosesityksenä esitettiin kiinteistöveron osittaista korottamista, mutta esitystä ei sisällytetty neuvottelutulokseen.

Periaatelinjauksien toteutuminen

- Kunnan kokonaisinvestointitaso on huipussaan tulevina vuosina. Investointisuunnitelman laadimme siten, että kokonaisinvestointien leikkaus vuosina 2026–2029 on yhteensä 35 milj. euroa verrattuna talousarvion 2025 investointisuunnitelmaan. Tämä vastaa 10 % leikkausta investointien kokonaismäärästä samalla aikajaksolla. Kunnanvaltuuston hyväksymät palveluverkkoinvestoinnit kuitenkin toteutetaan.

Toteutuminen ja tulevaisuuden näkymät:

- Talousarvion laadintakehyksen yhteydessä kunnanhallitus päätti 50 M€ investointikatosta. Verrattuna kestävän kuntatalouden ohjelman linjaukseen kokonaisinvestointien leikkauksesta vuosina 2026-2029, voidaan todeta, että leikkaus toteutuu yhteensä 32,7 milj. euroa verrattuna vuoden 2025 investointisuunnitelmaan.
- Kunnan lainamäärä kasvaa vuosina 2027-2030 nopeasti, kun tulorahoitus (vuosikate) ei riitä kattamaan 40-50 milj. euron tasolla olevia vuotuisia investointeja.
- Velkaantuminen hidastuu asteittain 2030-luvulla, mutta noin 400 milj. euroon nousevaa velkamäärää ei kuitenkaan pystytä kääntämään laskuun.
- Kunnan korkokulut nousevat yli 10 milj. euron, kolminkertaisiksi vuoden 2026 tasosta 2030-luvun alkuun mennessä

Periaatelinjauksien toteutuminen

- Lähivuosina suurten talonrakennusinvestointien vuoksi väistötilaratkaisut muodostavat kunnalle suuren kustannuserän. Toteutamme väistötilat kustannustehokkaasti hyödyntäen ensisijaisesti olemassa olevia kiinteistöjä ja tiloja, mikäli se on perusteltua ottaen huomioon sijainti, tilojen kunto, toimivuus ja kustannukset.
- **Toteutuminenn ja tulevaisuuden näkymät**:
  - Uudet Kantvikin väistötilat 3/2027 alkaen yhteensä + 1,4 M € (vuodessa n 600 00 €)
  - Väistötilojen kustannukset vuosina 2027 – 2029 liittyen Nissniku-taloon ja Kantvikin kouluun
    - Vuonna 2027 yhteensä 1,9 M€
    - Vuonna 2028 yhteensä 0,7 M€
    - Vuonna 2029 yhteensä 0,3 M€
  - Nissniku-talon ja Kantvikin koulun valmistumisen jälkeen ei ole tarvetta uusiin vuokrattaviin väistötiloihin.

Periaatelinjauksien toteutuminen

- Kunnanhallitus on kokouksessaan 9.6.2025 Vuoden 2026 talousarvion laadintakehyksen käsitellessään (Kunnanhallitus 09.06.2025 § 222) päättänyt, että "Kunnan hankintoja tehostetaan noin 1 MEUR:illa / annum." Osana Kestävän kuntatalouden ohjelmaa linjataan, että kunnan hankintojen tehostaminen käynnistetään viipymättä. Tarvittaessa voidaan hyödyntää ulkopuolista asiantuntemusta ja osaamista.
- **Toteutuminen**:
  - Palvelujen ostot ovat vähentyneet tammi-lokakuussa 2026 noin 1,7 M€ eli 4,9 % edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna (palvelujen ostot 10/25 35,2 M€ ja 10/26 33,5 M€). Kokonaismenojen lasku syntyy ennen kaikkea muiden yhteistoimintaosuuksien, muiden palveluiden, asiantuntijapalveluiden sekä rakennusten ja alueiden rakentamispalveluiden vähenemisessä.
  - Hankintasopimuksia ja ostoja on tarkasteltu toimialoittain, toimenpiteet kesken
  - Hankintaohje on päivitetty, operatiiviset menettelytapaohjeet kesken
  - Esimerkki hankintojen tehostamisesta: Työterveyspalveluiden kilpailutus, laskennallinen säästö per vuosi (voittanut vs toiseksi tullut) 133 000 €, viiden vuoden sopimuskaudella säästö 670 000 €

Yhteiset palvelut

Tehdyt toimenpiteet sekä toimenpide-ehdotukset

Toimenpiteet, tehty tai kesken

1. Kunnantalon tilankäytön tehostaminen, ulkopuoliset vuokralaiset
   - KVA siirtynyt kunnantaloon 1.10.2026 alkaen (50.000 euroa/vuosi)
   - Kunnantalon kokoustilojen ulkopuolisen käytön maksut tarkistettu (Kh 8.6.2026 §174)
   - Neuvottelu Senaatti-kiinteistöjen kanssa kesken
2. Palveluiden järjestämistapaselvitykset sisältäen mahdollisen yhteistyön muiden kuntien kanssa
   - Muutoksia vuoden 2027 aikana toiminnan vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi, mm
     - Henkilöstöpalvelut: järjestelmäuudistuksen toteutus osittain kesken, toimintamallin muutos kesken
     - ICT-palvelut: palveluhankinta kesken, toimintamallin muutos kesken
     - Talouspalvelut: järjestämistapaselvitys ja järjestelmä-/palveluhankinta käynnistetään alkuvuodesta 2027
   - Vahtimestaripalvelut: alustava kuntatasoinen selvitys tehty kesällä 2026, vaatii jatkoselvityksen vuoden 2027 aikana
   - Neuvottelut hankintayhteistyöstä Siuntion kunnan kanssa kesken
3. Kaikki tavara- ja palveluostot käyty läpi kesällä 2026, jatkotoimenpiteet kesken
4. Omistajaohjauksen vahvistaminen
   - KVA, aloitettu
   - Palvelukeskussäätiö, ei aloitettu

Uudet toimenpide-ehdotukset

- Ylityökielto tai vaihtoehtoisesti ylityöt vapaana (koskee YP.tä)

Sivistystoimi

Kestävän kuntatalouden ohjelma, seuranta 1/3

1.	*Koulukuljetusten* tulevan hankinnan kohdalla selvitetään oppilaskohtaisen ja kilometriperustaisen hinnoittelun malli reittikohtaisen hinnoittelun rinnalla ja vaihtoehtona		Optiovuosi käytössä, uusi hankinta 1.8.2027 alkaen. Markkinavuoropuhelut käynnissä viikolla 48. Vuoropuhelut kuuden verrokkikunnan kanssa järjestämisen tavoista käyty syksyllä 2026. Kilpailutus käynnistetään ennen vuodenvaihdetta.
2.	Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yksikköhintojen muodostumista koskeva *selvitys* uusitaan vuonna 2025 mahdollisten uusien kehittämiskohteiden havaitsemiseksi ja jo tehtyjen toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arvioinniksi.		Työ käynnissä ja etenee loppuvuonna 2026. Selvitys viedään kasvatus- ja koulutuslautakuntiin tammikuussa 2027.
3.	Perusopetuksen aloittavien valinnaisaineryhmien *minimikoko* määritellään yläkouluihin.		Vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten ryhmien minimikoko peruskouluihin päätetty lautakunnissa 1/2026. Painotetun opetuksen aloittavien ryhmien minimikoko päätetty SKK 10.11.2026
4.	Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut korotetaan lain sallimaan maksimiin		Korotuksista päätetty SHL 5.3.2026, 3v-jatkosuunnitelma laaditaan, ensimmäisen vaiheen korotetut maksut otettu käyttöön 1.8.2026. Toisen vaiheen maksukorotus palautettu valmisteluun (SHL 12.11.2026)

Kestävän kuntatalouden ohjelma, seuranta 2/3

5.	Vierailuryhmien vastaanottoon laaditaan hinnasto ja periaatteet		Valmis, hyväksytty SHL 5/2026 ja käyttöönotettu 1.8.2026
7.	Ei uusia maksuttomia palveluja tai maksuttomuuden piiriin tulevia asiakasryhmiä		Valtuustoaloite koulukuljetusten laajentamisesta 13.4.2026, kuntalaisaloite varhaiskasvatuksen työasuista jätetty syksyllä 2026
8.	Sivistyksen vuokratulot ja tilojen käyttökorvaukset: Mörne-Sali ja Lyyra-Sali; muut ulkopuoliseen käyttöön varattavat tilat		Mörne-salille ja Lyyra-salille hyväksytty käyttöperiaatteet ja vuokrat SHL 24.9.2026, voimaan 1.1.2027
9.	Kuntakohtaisten laatua koskevien ns. lisäpalvelujen (vaka, opetus) kokonaistarkastelu, vaikutusten ennakkoarviointi (asukkaat/lapset, talous, henkilöstö jne.)		Painotetun opetuksen järjestämistä koskeva selvitys käsitelty SKKssa 22.9.2026, varhaiskasvatuksen selvitys erään henkilöstöryhmän osalta valtuustossa 6/2026

Kestävän kuntatalouden ohjelma, seuranta 3/3

Seuraavia KKO:n mukaisia mahdollisia toimenpiteitä

a.	Sivistyksen vuokratulot ja tilojen käyttökorvaukset: koulujen salit ja muut ulkopuoliseen käyttöön varattavat tilat	Vaihtoehtoisia maksullisuuden malleja voidaan selvittää (esim. lasten ja nuorten harrastusvuorot maksuttomat, muut ryhmät maksulliset) ja tuoda luottamushenkilöiden pohdintaan
b.	Kuntakohtaisten laatua koskevien ns. lisäpalvelujen (vaka, opetus) kokonaistarkastelu, vaikutusten ennakkoarviointi (asukkaat/lapset, talous, henkilöstö jne.)	Ulkoisten kustannusten säästöpotentiaalin karkeaa arviointia on toimialalla tehty siten, että vaihtoehtoiskustannuksia ei ole huomioitu. Nämä ns. lisäpalvelut sisältävät *esimerkiksi* ▪ perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan ▪ varhaiskasvatuksen asukaspuistotoiminnan (ruokailut, kolmen toimipisteen toiminta) ▪ lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen moniammatillisen tuen (pl. opiskeluhuolto) ▪ opetuksen Google-lisenssit ja oppilaskohtaisten laitteiden määrän ▪ A2-kielten tarjonnan, valinnaisuuden ja painotukset sekä kielikylpyopetuksen Mikäli luottamushenkilöt haluavat edetä näissä vaihtoehdoissa, seuraava askel on vaikutusten ennakkoarvioinnin laadinta ko. palvelun supistamisen tai lakkautuksen osalta.

Kuntakehitys

Tehdyt toimenpiteet sekä toimenpide-ehdotukset

Kuntakehitys: omaisuuden järjestelyt

Toimenpide ja tavoite	Toteutus ja tilanne 2025–2026	Jatkotoimet ja ehdotukset
Kiinteistöjen myynnit 2025–2030 C-salkun kohteiden myynti kunnanhallituksen päättämän myyntisuunnitelman mukaisesti.	Myyty 2026: Karubyn koulu, Navalan kartano ja Östergårdin rakennukset, yht. 457 200 €. Lisäksi Topparoikan ja Leikkimäen asunto-osakkeet.	Myyntisuunnitelma päivitetään huomioiden palveluverkkosuunnitelma. Kaavoitus ja rakennusvalvonta ratkaisevat kohteiden myyntiesteet.
ARA-asuntojen myynti Myyntituloarvio 350 000 €/v vuosina 2027–2028.	Myynti edellyttää ARA-sääntelyn purkamista. Päätös saatu 16 asunnon osalta.	ARA-lainojen maksu asuntojen myynnin mahdollistamiseksi, myynti 2027 aikana.
Sote-kiinteistöjen myynti tai yhtiöittäminen Kertaluonteinen myyntivoitto.	Neuvottelut LUVN:n kanssa käynnissä.	Myynti ensisijainen. Päätös ja toimeenpano 2027 aikana.
Kunnantalon omistusjärjestely Kunnan omistusosuuden myynti tai KEVAn osuuden lunastus (ja edelleenmyynti). Kertaluonteinen myyntivoitto ja/tai alempi vuokrataso.	Valmistelu ja neuvottelut käydään 2026.	Päätös ja toimeenpano 2027 aikana.
Rakennusten purku Ylläpitomenojen vähentäminen, mahdollisuus hyödyntää purkumateriaaleja rakennusurakoissa.	Vanhan terveysaseman ja Kalmerin kiinteistöt purettu.	Purkuja jatketaan kunnanhallituksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Urakat, asiakirjat ja luvat yhteensovitetaan infraurakoiden materiaalitarpeiden kanssa.

Kuntakehitys: toimitilat ja energia

Toimenpide ja tavoite	Toteutus ja tilanne 2025–2026	Jatkotoimet ja ehdotukset
Ylläpitokulujen pienentäminen (myynnit ja purut) Säästötavoite 2026–2030: noin 50 000 €/v.	Toteutettu kohteiden myyntejä ja purkuja kh hyväksymän suunnitelman pohjalta.	Ylläpitotilaan Villa Haga ja Veikkolan vanha kirjasto. Purkukohteissa lämpö, vesi ja ilmanvaihto pois, mm. Kirkkoharjun EF-, A- ja K-osat.
Talotekniikka ja energiatehokkuus Alkuperäinen arvio: 2025 ja 2026 50 000 €/v, 2027–2030 10 000 €/v.	Automaatiota, puhaltimia ja lämmitystä päivitetty. Vuoden 2026 investointien tuottamat säästöt näkyvät vasta tulevina vuosina.	Jatketaan päivityksiä. Kantvikin öljylämmitys poistuu rakennuksen purussa, Eerikinkartonan lämmitysmuodon vaihto suunniteltu 2027 (myönnetty avustus noin 30 % kustannuksista).
Lämpötilojen alentaminen ”Astetta alemmas” yhteistyössä sivistyspalvelujen kanssa.	Suunnitelmat pääosin valmiit. Toteutuksen valmistelu talvikaudelle 2026–2027 käynnissä.	Lämmitysverkostojen perussäätö vuonna 2027 on lämpötilojen alentamisen edellytys.
Älykäs energianhallinta ja optimointi	Pilottihankkeet Kartanorannassa ja Masalan koulussa.	Pilottien johtopäätökset jatkovalmisteluun.
Väistötilojen kustannukset Hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia kiinteistöjä ja tiloja	Kunnanhallitus on päättänyt Kantvikin väistötilaratkaisusta. Ratkaisu lisää kustannuksia vuosina 2027–2028.	Väistötilojen kustannukset laskevat, kun hankkeita valmistuu. Jatkossa tavoite hyödynnetään vain olemassa olevia kiinteistöjä ja tiloja.
Palveluverkkosuunnitelma Hankkeiden mitoitus ja tilojen tehokas käyttö.	Päivitys käynnissä, valmistuu syksyllä 2027. Lähtökohtana uusi väestöennuste.	Päivitetään ennusteita ja palveluverkkoa säännöllisesti hankkeiden ja mitoitusten varmistamiseksi.

Kuntakehitys: palvelutuotanto ja henkilöstö

Toimenpide ja tavoite	Toteutus ja tilanne 2025–2026	Jatkotoimet ja ehdotukset
Kiinteistönhoidon ja kunnossapidon sekä liikunta- ja virkistysalueiden hoidon järjestämistapa Oman tuotannon ja ulkoistamisen vertailu.	Selvitys käynnissä, linjausta valmistellaan	Järjestämistavan muutos tai oman tuotannon kehittäminen, tehtävän linjauksen mukaisesti. Talousvaikutus täsmentyy ratkaisun yhteydessä.
Puhtaus- ja ruokapalvelut Monipalvelutyö ja henkilöstön vähentäminen elinkaarihankkeissa.	Tehtäviä järjestelty (monipalvelutyöntekijät), rekrytointeja vältetty. Elinkaarihankkeiden myötä rekrytointeja ei ole tehty puhtauspalveluihin. HTV vähennys - 7.	Lisätään monipalvelutyötä ja tehtäväjärjestelyjä. Nissniku-talon ja Kantvikin elinkaarihankkeiden vaikutus n.–4–5 htv.
Ruoantuotanto ja kuljetukset Kustannusten hallinta.	Tuotantoa ja ateriakuljetuksia järjestelty uudelleen lokakuusta 2025. Säästö noin 10 000 €/v.	Vuoden 2027 elintarvikemäärärahoja ei korotettu kustannusten noususta huolimatta. Toteutuminen edellyttää tarkkaa taloudenpitoa.
Henkilöstön vaihtuvuus Vapautuvien tehtävien täyttötarpeen ja ajoituksen arviointi.	Tehtäviä arvioitu ja järjestelty vaihdoksissa. Rakennusvalvonnassa, kaavoituksessa, infrapalveluissa sekä toimitilapalveluissa on saatu säästöjä virantäyttöjen aikana sekä tehtäväjärjestelyillä.	Arvioidaan tehtävien uudelleenjärjestelyt palvelussuhteiden päättyessä.
Hankintojen kehittäminen	Toimialan tavara- ja palveluostojen läpikäynti.	Jatketaan hankintakäytäntöjen kehittämistä ja tehostamista.

Kuntakehitys: kaavoitus ja elinvoima

Toimenpide ja tavoite	Toteutus ja tilanne 2025–2026	Jatkotoimet ja ehdotukset
Kaavoitus- ja investointiohjelma Investointiraami sekä laina- ja käyttötalousvaikutukset.	Kaavoitusohjelman päivitys 2026, valmistuu 2027. Tavoitteena myös valmistelun tehostaminen.	Hankkeille taloudellinen tärkeysjärjestys: kynnysinvestoinnit, tuotot, toteutusedellytykset ja ajoitus.
Täydennysrakentaminen ja lupakäytännöt	Alueita ja keinoja tunnistettu. Esim. Veikkolassa tonttien jako voisi tuoda noin 100 rakentamispaikkaa.	Edistetään tunnistettujen kohteiden toteutusta. Talousvaikutus pitkällä aikavälillä.
Kiinteistöveroselvitys ja rakennusrekisteri Verotuksen oikeellisuus.	Rakennusrekisterin tietojen tarkastus.	
Yhteisövero Tavoite 6,6 milj. € vuonna 2030, vähintään vuoden 2024 taso (Oletus +5 % vuodesta 2026).	Elinkeino-ohjelman laadinta käynnissä. Lokakuun 2026 kumulatiivinen yhteisövero toteuma 5,6 milj. € (10/24 kumulatiivinen toteuma 5,6 milj.€)	Elinkeino-ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen
Ohjelmistolisenssit	Ylimääräisiä lisenssejä karsittu noin 30 000 €:n arvosta seuraavalta vuodelta.	
Elinkeinopalvelujen sopimukset	Sopimusten tarpeellisuutta selvitetty ja yrityspalveluneuvontaa tehostettu.	Tarpeettomien sopimusten lopettaminen, Västra-yhteistyön hyödyntäminen
Kaavaprosessien sujuvoittaminen		Mahdollinen toimi: karsitaan kaavaprosessien ei-lakisääteisiä vaiheita työpanoksen tehostamiseksi.

Kuntakehitys: infrapalvelut

Toimenpide ja tavoite	Toteutus ja tilanne 2025–2026	Jatkotoimet ja ehdotukset
Investointihankkeiden tehostaminen	Vuosina 2025 ja 2026 panostettu suunnittelun tasoon, vähennytty virheitä, kokeiltu kilpailutuksessa uusia asioita kuten bonus- / sanktio järjestelyä. Näiden kautta on saavutettu merkittävää kustannusten alenemista hankkeissa.	Jatketaan erilaisten hankemuotojen tutkimista ja soveltuvuutta Kirkkonummen hankkeisiin. Jatketaan suunnittelun tason parantamista uusien puitesopimusten myötä.
Omaisuudenhallinnan kehittäminen	Infraomaisuuden tilaa on selvitetty erilaisin toimin kuten katuverkon videokuvauksin sekä hulevesiverkoston kuvaamisella. Tavoitteena luoda yhdessä vesilaitoksen kanssa kestävä saneerausohjelma seuraaville 5 vuodelle sekä tehdä PTS. Työ on kesken.	Työn loppuunsaattaminen sekä kestävän korjaustason määrittäminen vähintään seuraavalle 10 vuodelle. Korjaus- ja saneeraushankkeiden priorisointi.
Energiaratkaisut / varautuminen	Käyty alustavaa keskustelua mm. sähköenergian varajärjestelmistä niin säästöpotentiaalina kuin varautumisen näkökulmasta.	Selvitystä jatketaan.
Metsäomaisuudenhallinta	Toimenpideohjelma tehty vuodelle 2026, mutta se ei ole saanut lainvoimaa.	Metsienhoidon kunnan sisäisen käsittelyn ja prosessien yksinkertaistaminen. Tunnistettu tarve vahvistaa resurssointia (asiantuntija / konsultti edistämään metsien hoitoa). Arviona on, että kulujen jälkeen kunta voisi saada noin 100-200 t.€/v tulot metsistä seuraavien 10 vuoden aikana.

Kuntakehitys: maksut, taksat ja avustukset

Toimenpide ja tavoite	Toteutus ja tilanne 2025–2026	Jatkotoimet ja ehdotukset
Hulevesimaksu Tuottoarvio 380 000 €/v, laskutuskulut 25 000 €/v.	Käyttöönotto edellyttää poliittista linjausta.	Mahdollinen toimi: valmistellaan esitys maksusta. Tuotto käytetään tarvittavaan hulevesijärjestelmän kehittämiseen.
Pysäköinninvalvonta		Mahdollinen toimi: valmistellaan päätettäväksi, jos tahtotila on. Mahdollinen talousvaikutus vasta pidemmällä aikavälillä.
Palvelujen taksat ja maksut	Päätökset taksoista ja maksuista	Rakennusvalvontataksan tarkistus ja laajennus, ympäristönsuojelun, paikkatiedon sekä infrapalvelujen taksojen tarkistukset. Tietopyynnöt ja kaavoituksen maksut: Laajat, työläät tietopyynnöt maksullisiksi ja lausunnoille taksa. Kaavoitusohjausmaksun tarkistus ja laajennus, tuntitaksat ohjattaviin kaavoihin.
Avustuskäytäntöjen yhtenäistäminen Mahdolliset prosessisäästöt.	Yksityistie- ja talkooavustuksia 200 000 € vuonna 2027. Avustuksilla voi olla suuri vaikuttavuus.	Mahdollinen toimenpide: avustusten leikkaus tai poisto vaikutukset arvioiden, VPK-talojen avustusten yhdistäminen talkooavustuksiin.
Avustusten hakeminen omaan toimintaan	Saatu mm. infra-avustuksia. Pohjavesien suojelu: YM:n avustushaku pohjavesien suojelusuunnitelmaan. 80 %:n avustus säästäisi ympäristönsuojelun ja Veden määrärahoja.	Jatketaan avustusten hyödyntämistä.

Kuntakehitys: vesihuolto, kuntayhteistyö

Toimenpide ja tavoite	Toteutus ja tilanne 2025–2026	Jatkotoimet ja ehdotukset
Vesihuollon operointiyhteistyö Tuloja ja ohjelmisto- sekä varallaolokulujen jakoa.	Lähikuntien yhteistyöselvitys valmistunut. Neuvottelut Inkoon kanssa käynnissä.	Selvitetään Inkoon vesihuollon operointia ja sen mahdollistamaa toiminnan tehokkuutta /tuloja. Suora taloudellinen hyöty arvioitu pieneksi.
Oma vedenhankinta		Vesilähdeselvitys HSY:n ostoveden vähentämiseksi.
Maksujen päivitykset, alueelliset vesihuollon maksut	Vesimaksujen määrittäminen vuosittain taloudelliseen mallinnukseen perustuen. Alueelliset maksut käytössä Kylmälän alueella.	Alueellisia maksuja hyödynnetään tarvittaessa muilla alueilla.
HSL:n omistajaohjaus, rahoitusmalli ja linjasto	Vuoden 2026 kuntaosuusennuste talousarviota korkeampi. Kuntaosuuteen liittyy merkittävä muutosriski.	Tiiviimpi omistajaohjaus, tavoitteena HSL:n infrakorvausten rahoitusmallin uudistus ja linjaston kehittäminen.
Liikuntapaikkojen yhteistyö Kuntarajat ylittävä selvitys voi vähentää rakentamista.		Sovitaan selvityksen aikataulu ja vastuutaho. Toimenpiteet tulosten perusteella.

Kuntakehitys: työllisyysalueen palvelut

Toimenpide ja tavoite	Toteutus ja tilanne 2025–2026	Jatkotoimet ja ehdotukset
Kotoutumiskoulutusten kustannusten hallinta	Kustannukset jääneet vuosina 2025–2026 aiempaa alemmiksi toimintaympäristön ja sen mahdollistamien toimien vuoksi.	Lisätään mahdollisuuksien mukaan muiden toimijoiden tarjoamaa omaehtoista opiskelua. Edellytyksinä ovat asiakaskohtainen harkinta, asiakkaan suostumus ja hakemus. Tavoitteena yksilöllinen palvelu ja pienempi koulutuskustannus.
Vaikuttavat ostopalvelut ja avustukset	Palvelutuotantoa tehostettu alusta alkaen. Vaikuttavuudeltaan kyseenalaisia valtiolta siirtyneitä sopimuksia jätetty käyttämättä. TA 2027:n ostopalveluihin ja avustuksiin ei haettu indeksikorotuksia.	Hyödynnetään vuosina 2027–2028 valtionavustuksia nuorten työllistämiseen ja pitkäaikaistyöttömien opintoseteleihin. Tämä vähentää painetta alueen omiin avustuksiin ja koulutuksiin.
Tilakustannusten vähentäminen	Tilajärjestelyt Kirkkonummella ja Vihdissä tuovat noin 70 000 €:n vuosisäästön lokakuusta 2026 lähtien.	
Valtion asiakastietojärjestelmien kehittäminen	Työllisyysalueen on lain mukaan käytettävä valtion asiakastietojärjestelmiä. Marraskuussa 2026 julkaistu tiekartta koskee vuosia 2027–2028.	Jos tiekartan toimet toteutuvat, suunnataan vapautuvia resursseja vaikuttavampaan toimintaan. Esimerkkejä: lausuntojen osittainen automatisointi ja tekoälyavusteinen palvelutarpeen arviointi.

Yhteenveto

Päivitetyt linjaukset vuodelle 2027
Kunnan tulopohjan vahvistaminen ja käyttötalous

Siirtyminen säästöohjelmasta taloudelliseen tasapainoon

- Vuoden 2026 talouden toteuman ja päivitettyjen skenaarioiden perusteella arvioituna KKO:n mukaan tehdyt säästötoimenpiteet korjasivat taloutta lyhyellä aikavälillä, mutta eivät poista menojen ja tulojen epätasapainoa.

Päivitetyt linjausehdotukset:

- Sidotaan toimialojen menokehys verorahoituksen kasvua (sekä väestö- ja palvelutarvekasvua) alhaisempaan tasoon. Esim. vuotuiset toimintakulut kasvavat 0,5 % yksikköä verorahoitusta hitaammin
- Asetetaan vuosikatteelle vähimmäistavoite, joka kattaa vähintään poistot ja merkittävän osan korjausinvestoinneista. Esim. vuosikate/poistot minimi 110 %, vuodesta 2028 alkaen

Päivitetyt linjaukset vuodelle 2027

Rahoitus ja investoinnit

Investointien priorisointitarve

- Vuoden 2026 talouden seurantaraportit ja päivitetyt skenaariot vahvistavat, että korkea investointitaso on edelleen kunnan suurin pitkän aikavälin talousriski.

Päivitetyt linjausehdotukset:

- Valmistellaan alustava 10 vuotinen investointisuunnitelma. Jatketaan investointien priorisointia. Priorisoidaan hankkeet lakisääteisiin, kasvua mahdollistaviin ja siirrettäviin hankkeisiin.
- Asetetaan investointien tulorahoitusasteelle vähimmäistavoite. Esim. investointien tulorahoituksen (vuosikate/investoinnit x 100) tulee nousta vähintään 70 prosenttiin vuodesta 2029 alkaen
- Osana talousarviovalmistelua tehdään investointeja koskevat taloudelliset vaikutusarviot ennen yli 5 M€ investointipäätöksiä (tulevat käyttötalouden kustannukset sekä rahoituskustannukset).

Päivitetyt linjaukset vuodelle 2027
Talouden riskien hallinta

Päivitetyt linjausehdotukset

Vuoden 2027 aikana laaditaan laskelmat tai skenaariot vähintään seuraaville tekijöille:

- Väestönkasvu ja sen vaikutukset verotulojen kehitykseen sekä toimintamenoihin
- Verotulojen ja valtionosuuksien päivityt ennusteet
- Tontinmyyntitulojen ja maankäyttösopimuskorvausten päiviteyt ennusteet
- Rahoitus- ja korkoriskien kehitys
- Investointikustannusten kehitys ja riskit
- KVA:n keskeisten mittareiden koontiraportointi

Vaikutukset ja ennusteet raportoidaan kunnanhallitukselle osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Johtopäätös

- Kunnan keskeinen haaste on talouden rakenteellisen tasapainon saavuttaminen tilanteessa, jossa verorahoituksen kasvu on epävarmaa ja investointitarpeet pysyvät korkeina.
- Vuoden 2027 aikana talouden suunnittelun painopisteen tulisi siirtyä säästötoimista investointien ja käyttötalouden sopeuttamiseen, konsernitason rahoitusriskien hallintaan sekä talouden pitkän aikavälin suunnittelun vahvistamiseen.

